

บทที่ 4

การศึกษากฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา

การศึกษาในบทนี้เป็นการศึกษาการพัฒนากฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลตลาดทุนของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งหลักเกณฑ์และมาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาตลาดทุนโลก นอกจากนี้ยังได้ศึกษากฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมุ่งศึกษากฎหมายและข้อบังคับที่บังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แต่ไม่รวมถึงบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุน สถาบันการเงินและประกันภัย เนื่องจากโครงสร้างของบริษัทเหล่านี้แตกต่างจากธุรกิจอื่นอย่างมีสาระสำคัญ และมีกฎหมายที่บังคับเป็นการเฉพาะสำหรับธุรกิจ รวมทั้งบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากได้รับยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายในบางมาตรา ทั้งนี้กฎหมายและข้อบังคับที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

(1) กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอน 22 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2535 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งต่อไปนี้จะกล่าวถึงโดยใช้คำว่า “พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ” และหลักเกณฑ์ ข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้แก่ Sarbanes-Oxley Act of 2002 (January 2002) ที่กำหนดโดย Senate and House of Representatives of the United States of America ซึ่งต่อไปนี้จะกล่าวถึงโดยใช้คำว่า “SOX” และหลักเกณฑ์ ข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนากฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลตลาดทุน

1.1 การกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทย

ตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2496 เมื่อบริษัทต่างประเทศ 3 แห่ง ประกอบด้วย Houseman & Co., Ltd., Siamerican Securities Ltd. และ Z & R Investment and Consultants ได้เริ่มดำเนินธุรกิจเป็นคนกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ขึ้น แต่การซื้อขายหลักทรัพย์ในขณะนั้นมีจำนวนน้อยมากส่งผลให้ราคาของหลักทรัพย์ไม่เป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดอย่างแท้จริง ทั้งนี้การพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทยมีวิวัฒนาการและเหตุการณ์ที่สำคัญดังนี้

ปี พ.ศ. 2505

เริ่มมีการซื้อขายหลักทรัพย์อย่างเป็นระบบ เมื่อนักลงทุนเอกชนกลุ่มหนึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งตลาดหุ้นกรุงเทพ (Bangkok Stock Exchange) ขึ้นในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด

ปี พ.ศ. 2506

มีการจดทะเบียนตลาดหุ้นกรุงเทพเป็นบริษัทจำกัด ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มแรกจำนวน 250,000 บาทโดยมีวัตถุประสงค์ให้ตลาดหุ้นกรุงเทพเป็นสถานที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์แก่สมาชิก ทั้งนี้การซื้อขายหลักทรัพย์จะต้องซื้อขายผ่านบริษัทสมาชิกเท่านั้นและหลักทรัพย์ที่ซื้อขายมีจำนวนทั้งหมด 35 หลักทรัพย์ แต่มีเพียง 7-8 หลักทรัพย์เท่านั้นที่มีการซื้อขายกันบ่อยครั้ง สาเหตุที่การซื้อขายไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ประชาชนมีความสนใจน้อย และทำการติดต่อซื้อขายกันเองเป็นส่วนใหญ่โดยไม่ผ่านตลาดหุ้นกรุงเทพ ส่งผลให้มูลค่าการซื้อขายในช่วงปี พ.ศ. 2507-2516 เฉลี่ยปีละประมาณ 50 ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งปีที่มีการซื้อขายสูงสุดคือ ปี พ.ศ. 2511 มีมูลค่าการซื้อขาย 160 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2545)

ปี พ.ศ. 2512

รัฐบาลได้ว่าจ้างศาสตราจารย์ซิดนีย์ เอ็ม روبบิ้นส์ ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการเงิน มหาวิทยาลัยโคลัมเบียประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อมาทำการศึกษาช่องทางการพัฒนาตลาดทุนไทย

ปี พ.ศ. 2517

มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

ปี พ.ศ. 2518

มีการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้น มีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นสถาบันเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เริ่มเปิดดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “The Securities Exchange of Thailand” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ ส่งเสริมให้เกิดการออมและการระดมเงินทุนในประเทศ โดยมีหลักทรัพย์เข้าซื้อขายจำนวน 16 หลักทรัพย์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, มปป.: ออนไลน์) ส่งผลให้ตลาดหุ้นกรุงเทพต้องปิดตัวไป เพื่อให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการเพียงแห่งเดียว

ปี พ.ศ. 2521

มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ มากขึ้น โดยกำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดต้องมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนและควบคุมการเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้ โดยห้ามบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีผู้ถือหุ้นถึง 100 คนและห้ามบริษัทจำกัดเสนอขายหุ้นหรือหุ้นกู้ต่อประชาชน

ปี พ.ศ. 2525-2527

มีการเรียกร้องให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 เนื่องจากภายหลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว มีการจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดและการแปรสภาพบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเพียงไม่กี่รายเท่านั้น ทำให้มีหลักทรัพย์ที่ออกใหม่จำนวนน้อยมาก อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตลาดแรก และส่งผลกระทบต่อปริมาณหลักทรัพย์ที่จะเข้ามาทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นตลาดรองตามไปด้วย

ปี พ.ศ. 2527

มีการออกพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525 เพื่อแก้ไขปัญหามางส่วนอันเนื่องมาจากข้อกำหนดของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521

ปี พ.ศ. 2530

สภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีระดับปริมาณและราคาที่เพิ่มขึ้นจนผิดสังเกต ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสรุปสถานการณ์พร้อมทั้งเสนอแนวทางป้องกันการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งจากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่นำเสนอรายงานสถานการณ์และแนวทางการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้มอบหมายให้กระทรวงการคลังไปพิจารณาปรับโครงสร้างของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เพื่อจัดตั้งหน่วยงานระดับกองหน้าที่ดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์เป็นการเฉพาะ โดยมีเป้าหมายพัฒนาให้เป็นหน่วยงานถาวรเช่นเดียวกับหน่วยงานในประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ถือเป็นมติรัฐมนตรีในเวลาต่อมา ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการปรับโครงสร้างการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทยในเวลาต่อมา (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2545)

ปี พ.ศ. 2534

ได้มีการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็น “The Stock Exchange of Thailand” และใช้ชื่อย่อว่า SET เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2534

ปี พ.ศ. 2535

มีการตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ขึ้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2535 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 22 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2535) และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2535 เป็นต้นมา เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนทั้งระบบ โดยมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายนี้ในการกำหนดนโยบายดำเนินงานของตลาดทุน

ภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนในตลาดทุน จึงมีนโยบายให้จัดการประชุมเพื่อจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาตลาดทุนขึ้น ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ผู้แทนจากภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หลายประการ โดยมาตรการสำคัญซึ่งที่ประชุมให้ความ

สนใจเป็นพิเศษคือ การสร้างบรรษัทภิบาลในตลาดทุน ทั้งในด้านบริษัทจดทะเบียนและสถาบัน
 ตัวกลางรวมไปถึงองค์กรกำกับดูแล ซึ่งจากผลการประชุมดังกล่าว รัฐบาลได้ประกาศให้ปี พ.ศ.
 2545 เป็นปีแห่งการรณรงค์เรื่องการมีบรรษัทภิบาลที่ได้อย่างเป็นทางการ ทั้งนี้เมื่อต้นปี พ.ศ. 2547
 ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านบรรษัทภิบาลหรือ
 โครงการ CG-ROSC (Corporate Governance-Report on the Observance of Standards and Codes)
 ซึ่งประเมินโดยธนาคารโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศได้ทราบถึง
 พัฒนาการด้านการกำกับดูแลและบรรษัทภิบาลในตลาดทุนของประเทศไทยอย่างถูกต้อง โดย
 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้แทนของ
 ธนาคารโลกและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในตลาดทุน ซึ่งเกณฑ์ที่ธนาคารโลกใช้ในการประเมิน
 คือ หลักการที่กำหนดโดยองค์การเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Organisation for
 Economic Co-Operation and Development) หรือที่เรียกว่า OECD Principles of Corporate
 Governance (2004) โดยเกณฑ์ในการประเมินประกอบด้วย 6 หมวดดังต่อไปนี้ (Organisation for
 Economic Co-operation and Development, 2004: Online)

- (1) โครงสร้างพื้นฐานด้านบรรษัทภิบาล (Ensuring the Basis for an Effective Corporate Governance Framework)
- (2) สิทธิของผู้ถือหุ้น (The Rights of Shareholders and Key Ownership Functions)
- (3) การปฏิบัติกับผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียม (The Equitable Treatment of Shareholders)
- (4) ผู้ที่มีส่วนได้เสียกับบริษัท (The Role of Stakeholders in Corporate Governance)
- (5) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency)
- (6) บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท (The Responsibilities of the Board)

ทั้งนี้ ผลการประเมินโครงการดังกล่าวได้เสร็จสมบูรณ์เมื่อต้นเดือนกันยายน พ.ศ. 2548
 โดยภาพรวมผลการประเมินของประเทศไทยผ่านมาตรฐานสากล และอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อ
 เปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย กล่าวคือผลการประเมินส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่สอบ
 ผ่านตามมาตรฐานสากลแล้วถึง 22 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 32 ข้อที่ใช้ในการประเมิน โดยที่เหลือ
 อีก 10 ข้อจัดอยู่ในกลุ่มที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม แต่ไม่มีข้อไหนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
 (คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2548: ออนไลน์)

มาตรการในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ การ
 ยกกระดับการเปิดเผยข้อมูลให้เพียงพอต่อการตัดสินใจและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งปัจจุบันกฎเกณฑ์
 เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน รวมทั้งมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย

ส่วนมากจะสอดคล้องกับมาตรฐานที่ใช้ในระดับสากลแล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากในช่วงปี พ.ศ. 2541-2542 ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศไทยในการปรับปรุงและยกมาตรฐานการบัญชีใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้ปัจจุบันมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยสอดคล้องกับมาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS) แล้ว นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและติดตามการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าวอยู่เสมอ ส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทส่วนมากอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี

สำหรับรายละเอียดของข้อมูลที่ต้องเปิดเผยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้มีการกำหนดข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผย ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ใช้ส่วนมากจะปรับปรุงมาจากหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์เดิม รวมทั้งศึกษาควบคู่ไปกับหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกา (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) ทั้งนี้ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีรายละเอียดค่อนข้างมาก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จึงได้ทบทวนหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ABD) ในปี พ.ศ. 2542 สำหรับว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้ข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งได้มีการหารือและรับฟังปัญหาจากบริษัทจดทะเบียนที่มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูล จนกระทั่งได้มีการนำหลักเกณฑ์สำหรับการเปิดเผยข้อมูลใหม่ออกใช้ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเน้นไปในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลที่มีความกระชับและครอบคลุมประเด็นสำคัญมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มความยืดหยุ่นในการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดบางเรื่องที่ภาคเอกชนเห็นว่าสำคัญต่อความสามารถในการประกอบธุรกิจ (คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2543: ออนไลน์)

การประกาศหลักเกณฑ์และข้อบังคับอื่นๆ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลตลาดทุน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายหลังจากที่มีการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญมีดังนี้

ประกาศคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่
กค. 12/2543

เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขาย
หุ้นที่ออกใหม่ ได้กำหนดโครงสร้างและการจัดการ
ของผู้ขออนุญาต โดยต้องจัดให้มีคณะกรรมการ
อิสระอย่างน้อย 3 คน และคณะกรรมการตรวจสอบ
อีกอย่างน้อย 3 คน ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องมีคุณสมบัติตาม
ข้อกำหนดของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ
ตลาดหลักทรัพย์

ประกาศคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่
กจ. 44/2543

เรื่อง การยื่นและการยกเว้นการยื่นแบบแสดงรายการ
ข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ ได้กำหนดรูปแบบ
ของแบบแสดงรายการข้อมูลให้มีความกระชับมาก
ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีการยกเลิกการจัดทำประมาณการ
ทางการเงิน

ประกาศคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่
กจ. 5/2548

เรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทที่ออก
หลักทรัพย์ ได้มีข้อกำหนดและคุณลักษณะต้องห้าม
ของผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ รวมทั้ง
กระบวนการในการแจ้งชื่อผู้บริหารของบริษัทและ
การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่ได้แจ้งชื่อต่อ
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด
หลักทรัพย์

ประกาศคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่
กจ. 16/2548

เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการ
เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ ฐานะการเงินและผลการ
ดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 17)
ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลในแบบ
แสดงรายการประจำปี โดยกำหนดให้มีการเปิดเผย
ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นเพิ่มเติม อาทิเช่น ค่าตอบแทน
ของผู้สอบบัญชี รวมทั้งมีการแก้ไขข้อความในส่วน
ของการรับรองความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้บริหาร
เป็นผู้จัดทำขึ้นด้วย

ประกาศคณะกรรมการกำกับ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่
กจ. 39/2548

เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการ
เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการ
ดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20)
ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับรายงานที่บริษัทจดทะเบียนมี
หน้าที่จัดทำและรอบระยะเวลาของการนำส่งรายงาน
ต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ
ตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการ
สับเปลี่ยนหมุนเวียนตัวผู้สอบบัญชีด้วย โดยให้เริ่ม
ในรอบบัญชีหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2549

1.2 การกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา

ธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกามีประวัติการพัฒนามายาวนาน ในฐานะผู้นำตลาดทุนของโลก และเป็นต้นแบบในการพัฒนาตลาดทุนของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีการจัดตั้งตลาดหุ้นแห่งแรกในมลรัฐฟิลาเดลเฟียเมื่อปี ค.ศ. 1791 และในปีถัดมา มีการจัดตั้งตลาดหุ้นขึ้นอีกแห่งหนึ่งในกรุงนิวยอร์กเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 1792 โดยกลุ่มนายหน้าซื้อขายหุ้นจำนวน 24 หุ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ตกลงนัดหมายกันเพื่อหารือในเรื่องที่รัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกาทำการออกพันธบัตรมูลค่า 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาจำหน่าย เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในการทำสงครามปฏิวัติ ซึ่งจากผลการประชุมในครั้งนั้นได้ตกลงกันว่าจะจัดให้มีการซื้อขายหลักทรัพย์ขึ้นที่ได้ต้นบัญญัติบนถนนวอลล์สตรีท (วิกรม เกษมวุฒิ, 2547) ทั้งนี้การพัฒนาตลาดทุนของประเทศสหรัฐอเมริกามีวิวัฒนาการและเหตุการณ์ที่สำคัญดังนี้

ปี ค.ศ. 1929

เกิดวิกฤตตลาดหุ้นในเดือนตุลาคม ส่งผลให้กิจการภาคเอกชนจำนวนมากในประเทศสหรัฐอเมริกาประสบกับภาวะขาดทุน และส่งผลต่อเนื่องถึงสถาบันการเงินรวมทั้งธนาคารพาณิชย์ที่ต้องประสบกับความล้มเหลวเชิงระบบ เนื่องจากภาคเอกชนขาดความสามารถในการชำระหนี้ ส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ เมื่อเป็นเช่นนี้ธนาคารพาณิชย์จึงไม่สามารถปล่อยสินเชื่อได้ ทำให้ภาคเอกชนขาดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ

ปี ค.ศ. 1933

สภาkongเกรสของประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความเห็นชอบประกาศใช้กฎหมายหลักทรัพย์ ค.ศ. 1933 (Securities Act of 1933)

ปี ค.ศ. 1934

สภาkongเกรสของประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความเห็นชอบประกาศใช้กฎหมายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (Securities Exchange Act of 1934) เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนในตลาดทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการจัดให้ตลาดทุนมีโครงสร้างที่หลากหลายและกำกับดูแลข้อผิดพลาดที่ถูกมองข้ามตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

ภายใต้กฎหมายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (Securities Exchange Act of 1934) สภาkongเกรสของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (United State Securities and Exchange Commission: SEC) ขึ้นให้ประกอบด้วยคณะกรรมการทำงานเต็มเวลาจำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาและผ่านการรับรองจากรัฐสภาสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐที่

ควบคุมการเสนอขายหลักทรัพย์ การแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์และการจัดทำรายงานทางการเงินของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยผลของกฎหมายฉบับนี้ได้อำนาจคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) มีอำนาจในการควบคุมทุกด้านในระบบตลาดทุน ซึ่งรวมถึงการเป็น นายทะเบียน การประกาศและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งกำกับดูแลบริษัทนายหน้าซื้อขาย หลักทรัพย์ กิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ กิจการค้าหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับองค์กรกำกับดูแลตัวเอง (Self Regulatory Organizations: SROs) อาทิตลาดหลักทรัพย์จำนวนมากในประเทศสหรัฐอเมริกา ยกตัวอย่างเช่น ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (New York Stock Exchange) และตลาดหลักทรัพย์ สหรัฐอเมริกา (American Stock Exchange) รวมทั้งสมาคมผู้ค้าหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่ง ดำเนินการผ่านระบบ The National Association of Securities Dealers Automated Quotation: (NASDAQ)

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังให้อำนาจคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในกฎหมาย เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในตลาดทุน รวมทั้งกำหนดรายงานการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ทำการจดทะเบียนให้มีการซื้อ ขายหลักทรัพย์ในตลาดทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนเป็นผู้ออกกฎเกณฑ์ทางการบัญชีที่ สำคัญสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น Regulation S-X ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำสั่งและแบบฟอร์มที่แสดงในรายงานการเงิน และ Accounting Series Releases เพื่อให้ความรู้ทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียน (เมฆากล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทพร, 2547) ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ (SEC) ได้กำหนดให้บริษัทมีการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่ยอมรับทั่วไป (Generally Accepted Principles: GAAP) ที่ได้มีการกำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี (Financial Accounting Standards Board: FASB)

ปี ค.ศ. 1940

เกิดคดีอื้อฉาวของบริษัท McKesson & Robbins Inc. ส่งผลให้

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC)หันมา ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการทำงานของบริษัทจดทะเบียน เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ (SEC) ได้เสนอแนะให้บริษัทมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบ (Audit Committee) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการ ทำงานของฝ่ายบริหารและเป็นกลไกถ่วงดุลอำนาจภายใน คณะกรรมการ (Check and Balance)

ปี ค.ศ. 1978

ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (New York Stock Exchange: NYSE) ได้ประกาศข้อบังคับให้ทุกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของตนแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งต้องประกอบด้วยกรรมการภายนอกที่เป็นอิสระทุกคน ภายในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1978 ตามด้วยตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกา (American Stock Exchange: AMEX) และสมาคมผู้ค้าหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Association of Securities Dealers: NASD)

ปี ค.ศ. 1987

The Treadway Commission on Fraudulent Financial Reporting (U.S.A) ซึ่งเป็นสถาบันเอกชนที่มีบทบาทและอิทธิพลมากที่สุดสถาบันหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าว ได้เสนอรายงานเรื่อง “Good Practice Guidelines for the Audit Committee” โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและข้อเสนอแนะเฉพาะเรื่อง

ปี ค.ศ. 2001

เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของบริษัท Enron บริษัทยักษ์ใหญ่ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับพลังงาน ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เมือง Houston มลรัฐ Texas ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นกิจการที่มีขนาดใหญ่ติดอันดับ 1 ใน 10 จากการจัดอันดับของนิตยสาร Fortune 500 (ณัฐพร พันธุ์อุดมและคณะ, 2549) มีสาขาอยู่ในประเทศต่างๆ มากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก บริษัท Enron ได้นำเอาวิธีการหลากหลายรูปแบบมาใช้ตั้งแต่การตกแต่งตัวเลขทางการบัญชี การสร้างเอกสารหลักฐานและข้อมูล เพื่อสร้างภาพต่อสาธารณชน รวมถึงองค์กรกำกับดูแลว่าตัวเลขทางการเงินของบริษัทเป็นไปในทางที่ดี

ปี ค.ศ. 2002

เกิดเหตุการณ์ล้มละลายของบริษัท World Com บริษัทโทรคมนาคมยักษ์ใหญ่ ซึ่งมีสาเหตุหลักเกิดจากการสร้างภาพตกแต่งบัญชี สร้างหลักฐาน เพื่อให้สาธารณชนหลงผิดในสาระสำคัญของงบการเงิน โดยที่บริษัท World Com ใช้วิธีบันทึกค่าใช้จ่ายให้ต่ำกว่าความเป็นจริงด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายเป็นสินทรัพย์รอการตัดจ่ายมูลค่ากว่า 3.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ จนทำให้ความมั่งคั่งของตลาดหุ้นประเทศสหรัฐอเมริกาดลดลงอย่างรวดเร็ว

สภาองเกรซของประเทศสหรัฐอเมริกาได้อนุมัติกฎหมายชื่อว่า Sarbanes Oxley-Act of 2002 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 เพื่อเรียกความเชื่อมั่นจากผู้ลงทุน รวมทั้งปรับปรุงความน่าเชื่อถือของระบบการควบคุมภายใน ความโปร่งใสของรายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท

ปัจจุบันตลาดรองตราสารทุนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วย ตลาดหลักทรัพย์ในระดับประเทศ (National Stock Exchange) ซึ่งได้แก่ (1) ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (New York Stock Exchange: NYSE) และ (2) ตลาดหลักทรัพย์อเมริกา (American Stock Exchange: AMEX) และตลาดหลักทรัพย์ในระดับภาค (Regional Stock Exchange) ซึ่งมีทั้งหมด 5 แห่งได้แก่ (1) Chicago Stock Exchange (2) San Francisco Exchange (3) Philadelphia Exchange (4) Boston Stock Exchange และ (5) Cincinnati Stock Exchange โดยตลาดหลักทรัพย์ในระดับภาคนั้นจะมีโครงสร้างและกระบวนการดำเนินงานเหมือนกับตลาดหลักทรัพย์ในระดับประเทศภายในประเทศเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องเงื่อนไขข้อบังคับในการจดทะเบียนหลักทรัพย์และสถานที่ตั้งของธุรกิจที่มาจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์ในระดับภาคเกิดขึ้นด้วยเหตุผล 2 ประการคือ (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548)

(1) ตลาดหลักทรัพย์ในระดับภาคจะช่วยอำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ของธุรกิจท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดธุรกิจไม่ใหญ่มากพอและมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ในระดับประเทศตลาดใดตลาดหนึ่ง เนื่องจากข้อบังคับในการจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์ท้องถิ่น โดยทั่วไปน้อยกว่าเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์ในระดับประเทศ

(2) ตลาดหลักทรัพย์ท้องถิ่นในบางประเทศจะยอมจดทะเบียนครั้งที่ 2 ให้กับหุ้นที่เคยจดทะเบียนแล้วในตลาดหลักทรัพย์ระดับประเทศ เพื่อให้รายหน้าท้องถิ่นซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ระดับประเทศ เนื่องจากอาจจะไม่มีโครงสร้างบริษัทที่ไม่ใหญ่มากพอได้มีโอกาสซื้อขายหุ้นที่จดทะเบียนเหล่านั้นได้ ดังนั้นหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์บางตัวอาจจะเป็นหุ้นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 2 แห่ง (Dual-Listed Stock) ตัวอย่างเช่น หุ้นบริษัท American Telegraph และหุ้นบริษัท General Motors ที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (NYSE) และในตลาดหลักทรัพย์ท้องถิ่นอีกหลายแห่ง

นอกจากนี้ ยังมีตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่เป็นทางการ (Over-The-Counter Market) ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์แนสแด็ก (NASDAQ) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นตลาดหลักทรัพย์อิเล็กทรอนิกส์แห่งแรกของโลก มีการซื้อขายหุ้นของบริษัทที่เป็นสมาชิกจำนวนมากกว่า 30,000 หุ้น โดยผ่านระบบโทรศัพท์

และคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงของราคาและจำนวนหุ้นที่ซื้อขายซึ่งสามารถติดตามและเห็นได้ทันที

1.3 หน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศที่มีบทบาทต่อการพัฒนาตลาดทุน

1.3.1 องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD)

องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีสมาชิกประกอบด้วยรัฐบาลจากประเทศต่างๆ ซึ่งเกือบทั้งหมดมาจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม โดยสมาชิกกลุ่มแรกเป็นประเทศในกลุ่มยุโรป และต่อมาได้มีการรับสมาชิกจากประเทศอื่นเพิ่มเติม การจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบเศรษฐกิจ ทั้งนี้แต่เดิมองค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้มีการดำเนินงานภายใต้ชื่อ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจยุโรป (Organisation for European Economic Co-operation: OEEC) ในเวลาต่อมาภายหลังจากเกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาภายใต้สนธิสัญญา “Marshall Plan” และภายหลังจากที่องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้รับช่วงต่อมาจากองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจยุโรป (OEEC) ก็ได้ทำหน้าที่เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศสมาชิก ปรับปรุงความมีประสิทธิภาพของระบบตลาด เปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน ตลอดจนให้การสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมระหว่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการพัฒนาภายในประเทศ

องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ให้ความสนใจต่อหลักการบัญชีและพยายามสนับสนุนให้หลักการบัญชีและรายงานการเงินในกลุ่มประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันและเปรียบเทียบกันได้มากขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1978 องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ออกข้อกำหนดสำหรับบริษัทข้ามชาติ ซึ่งรวมถึงแนวทางการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินด้วยความสมัครใจ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลาพร ศรีจันทเพชร, 2547)

นอกจากนี้องค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ทำการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามรายงานของธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยมีการประกาศใช้ครั้ง

แรกในปี ค.ศ. 1998 และได้รับการปรับปรุงอีกครั้งในปี ค.ศ. 2004 ภายใต้การประสานความร่วมมือระหว่างธนาคารโลก, กองทุนการเงินระหว่างประเทศ, องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO), Bank for International Settlement (BIS), The Financial Stability Forum และ The Basel Committee ทั้งนี้หลักการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในการประเมินและปรับปรุงด้านกฎหมาย การจัดองค์กรและกรอบงานด้านการกำกับดูแลภายในประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก รวมทั้งเป็นแนวทางหรือแหล่งอ้างอิงให้กับตลาดหลักทรัพย์ นักลงทุน องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการกำกับดูแลที่ดีในองค์กรของตน

หลักการกำกับดูแลกิจการตามแนวคิดขององค์กรเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นใหม่ในปี 2004 แบ่งเป็น 6 หลักการดังนี้

- (1) ความมั่นใจเกี่ยวกับพื้นฐานสำหรับกรอบงานการกำกับดูแลที่มีประสิทธิผล (Ensuring the Basis for an Effective Corporate Governance Framework)
- (2) สิทธิของผู้ถือหุ้น และหน้าที่ที่สำคัญในการเป็นเจ้าของ (The Rights of Shareholders and Key Ownership Functions)
- (3) การได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคต่อผู้ถือหุ้น (The Equitable Treatment of Shareholders)
- (4) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสียในการกำกับดูแล (The Role of Stakeholders in Corporate Governance)
- (5) การเปิดเผยและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency)
- (6) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท (The Responsibilities of the Board)

1.3.2 องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (International Organization of Securities Commissions: IOSCO)

องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (International Organization of Securities Commissions: IOSCO) เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ประกอบด้วยคณะกรรมการกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์และตลาดสัญญาล่วงหน้าของโลกมารวมตัวกัน ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกจำนวนกว่าร้อยละ 90 ของตลาดทุนทั่วโลก ได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1983 โดยการรวมตัวกันของตัวแทนตลาดหลักทรัพย์จำนวน 11 แห่งจากกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1984 มีหน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนจากกลุ่มประเทศภายนอกเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มเติมซึ่งประกอบด้วยประเทศฝรั่งเศส อินโดนีเซีย เกาหลีและอังกฤษ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ดีที่สุดสำหรับตลาดทุนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ปัจจุบันองค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) ได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นองค์กรซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานกลางซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลออกมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานทางการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุนของแต่ละประเทศสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตลาดทุนภายในประเทศตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในปี ค.ศ. 1998 องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) ได้กำหนดหลักสากลในการกำกับดูแลตลาดทุน (IOSCO Principles) ซึ่งในปัจจุบันได้รับการยอมรับและใช้เป็นต้นแบบในการกำกับดูแลตลาดทุนทั่วโลก

นอกจากนี้ องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) ยังมีส่วนช่วยลดความยุ่งยากในการเสนอขายหลักทรัพย์และการจดทะเบียนของบริษัทข้ามชาติในตลาดหลักทรัพย์ประเทศต่างๆ ผ่านการสนับสนุนการกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่มีคุณภาพสำหรับบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) ได้ให้การสนับสนุนองค์กรมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเพื่อใช้แทนมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ สำหรับการเสนอขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ภายนอกประเทศ

ในปี ค.ศ. 2002 องค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) ได้นำเอาหลักการเพื่อความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย ผ่านบันทึกความเข้าใจแบบพหุภาคีของ IOSCO ว่าด้วยการปรึกษาและความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือ IOSCO Multilateral Memorandum of Understanding (IOSCO MOU) ออกมาประกาศใช้ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ออกแบบขึ้นมาเพื่อลดความยุ่งยากในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือในด้านการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินธุรกรรมระหว่างประเทศส่งผลให้หน่วยงานทางการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลตลาดทุนต้องพึ่งพาข้อมูลกัน เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบธุรกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตลาดทุนในประเทศของตนแต่อยู่นอกขอบเขตอำนาจได้ ทั้งนี้ปัจจุบันมีสมาชิกขององค์การคณะกรรมการหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) จำนวน 41 รายที่ร่วมลงนามในข้อตกลงฉบับนี้

1.3.3 The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission:

COSO

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission หรือเรียกย่อๆ ว่า COSO ได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1985 จากการรวมตัวของสถาบันต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา 5 สถาบัน อันได้แก่

- (1) สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accountants: AICPA)
- (2) สมาคมนักบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา (American Accounting Association: AAA)
- (3) สมาคมผู้บริหารการเงิน (Financial Executives Institute: FEI)
- (4) สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (Institute of Internal Auditor: IIA)
- (5) National Association of Accountants ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมนักบัญชีเพื่อการบริหาร (Institute of Management Accountants: IMA)

เพื่อศึกษาและหาแนวทางปรับปรุงคุณภาพของการรายงานทางการเงิน โดยในเริ่มแรกนั้น COSO ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการป้องกันการทุจริตจากรายงานทางการเงิน (National Commission on Fraudulent Financial Reporting) ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีส่วนก่อให้เกิดการทุจริตในการรายงานทางการเงิน ทั้งนี้การทำงานของ COSO มีความเป็นอิสระและไม่อยู่ภายใต้การควบคุมจากสถาบันวิชาชีพที่ให้การสนับสนุน (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, n.d.: Online)

จากผลการศึกษาของ COSO ในปี ค.ศ. 1992 ได้เสนอรายงานกรอบงานการควบคุมภายในเชิงสัมพันธ์หรือแบบองค์รวม (Internal Control-Integrated Framework) ซึ่งเป็นระบบการควบคุมแบบบูรณาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบการควบคุม 5 ด้านที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ทั้งนี้ COSO เสนอให้ผู้บริหารต้องรายงานการสอบทานการประเมินผลระบบการควบคุมภายในที่เรียกว่า “Management Report on Internal Control” ในรายงานประจำปี โดย COSO ได้ให้คำจำกัดความของการควบคุมภายในไว้ดังนี้

“Internal Control is a process, effected by an entity’s board of directors, management and other personnel, designed to provide reasonable assurance regarding the achievement of objectives in the following categories:

- Effectiveness and efficiency of operations.
- Reliability of financial reporting.
- Compliance with applicable laws and regulations. (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, n.d.: Online)

สรุปได้ว่า การควบคุมภายในหมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดโดย คณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานขององค์กรเพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า วิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องดังต่อไปนี้

- ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน
- การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

ทั้งนี้ องค์กรประกอบ 5 ประการของการควบคุมภายในที่มีความสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย

- (1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)
- (2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- (3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
- (4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
- (5) การติดตามและประเมินผล (Monitoring)

ต่อมาในปี ค.ศ. 2001 COSO ได้ริเริ่มจัดทำกรอบการบริหารความเสี่ยง เพื่อใช้โดยทั่วไปในองค์กร เนื่องจากเล็งเห็นว่า การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร และส่งผลให้องค์กรต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับการประกาศใช้กฎหมาย Sarbanes-Oxley Act 2002 ของประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้ง การประกาศใช้กฎหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในหลายประเทศ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้ขยายความต้องการให้บริษัทจดทะเบียนคงไว้ซึ่งระบบการควบคุมภายใน และ ต้องการให้ผู้บริหารให้การรับรองระบบการควบคุมภายในที่ตนจัดทำขึ้น รวมทั้งกำหนดให้ผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในตามที่ผู้บริหารให้การรับรองไว้ด้วย โดยในเวลาต่อมา COSO ได้แต่งตั้งให้สำนักงานบัญชีไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เป็นผู้ศึกษาและรายงานกรอบการบริหารความเสี่ยงสำหรับองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM) ฉบับสากล ซึ่งได้ออกเผยแพร่เมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2004 ทั้งนี้กรอบการบริหารความเสี่ยงสำหรับองค์กรใหม่นี้ได้พัฒนาขึ้นจากกรอบงานการควบคุมภายในเชิงสัมพันธ์ (Internal

Control-Integrated Framework) ที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1994 โดยได้เพิ่มเติมแนวคิด หลักการและองค์ประกอบสำคัญให้เหมาะแก่การใช้อ้างอิงในการบริหารความเสี่ยง

COSO ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management: ERM) ที่กำหนดขึ้นดังนี้

“Enterprise risk management is a process, affected by an entity’s board of directors, management and other personal, applies in strategy setting and across the enterprise, designed to identify potential events that may affect the entity, and manage risk to be within its risk appetite, to provide reasonable assurance regarding the achievement of entity objectives.”
(The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, 2004: Online)

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงขององค์กรหมายถึง กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการขององค์กร ผู้บริหารและพนักงานในองค์กร ในอันที่จะช่วยให้ผู้บริหารในการกำหนดกลยุทธ์สำหรับการดำเนินงาน กระบวนการบริหารความเสี่ยงนี้ได้รับการออกแบบให้สามารถบ่งชี้ถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อองค์กร กระบวนการดังกล่าวยังสามารถช่วยให้ผู้บริหารจัดการกับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ผู้บริหารองค์กรยอมรับได้ และทำให้ผู้บริหารเกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนได้กำหนดไว้

คำจำกัดความนี้มีความหมายกว้างและสะท้อนหลักการสำคัญในการบริหารงานโดยทั่วไป ซึ่งโดยสรุปแล้วการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้ (ไพร์ชวอเตอร์ เฮาส์คูเปอร์, 2547)

- *กระบวนการ* การบริหารความเสี่ยงขององค์กรไม่ได้จำกัดเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรและการปฏิบัติงานขององค์กร

- *เกิดจากบุคคล* การบริหารความเสี่ยงมิใช่เป็นเพียงนโยบาย การสำรวจความคิดเห็นหรือเป็นเอกสาร แต่เกิดจากการปฏิบัติโดยพนักงานในทุกระดับขององค์กร

- *ประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร* ผู้บริหารต้องพิจารณาความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ต่างๆ ขององค์กร

- *นำไปใช้ทั่วทั้งองค์กร* การบริหารความเสี่ยงควรได้รับการปฏิบัติในทุกระดับและทุกหน่วยงาน รวมถึงการมองความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร

- ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อจัดการกับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อความสำเร็จของพันธกิจ หรือวิสัยทัศน์ขององค์กร

- ให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล การบริหารความเสี่ยงให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการ และผู้บริหารในระดับหนึ่งแต่มิใช่เป็นการประกันโดยสมบูรณ์

- การบรรลุวัตถุประสงค์ การบริหารความเสี่ยงนำมาสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องได้แก่ วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ

ทั้งนี้ องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management: ERM) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจ และการบริหารงาน ประกอบด้วย

- (1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร
- (2) การกำหนดวัตถุประสงค์
- (3) การบ่งชี้เหตุการณ์
- (4) การประเมินความเสี่ยง
- (5) การตอบสนองความเสี่ยง
- (6) กิจกรรมการควบคุม
- (7) ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร
- (8) การติดตามผล

1.3.4 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Committee: IASC)

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Committee: IASC) เป็นองค์กรอิสระที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS) ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 1973 ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรวิชาชีพบัญชีจาก 9 ประเทศประกอบด้วย ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- เพื่อพัฒนาและกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่มีคุณภาพสูงและเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วโลก ซึ่งทำให้รายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ มีความโปร่งใสและสามารถ

เปรียบเทียบกันได้ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดทุนและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

- เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้งานและเข้มงวดต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นนี้ และ

- เพื่อประสานมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศให้มาบรรจบกัน

การกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจของนักลงทุนและลดต้นทุนของบริษัทข้ามชาติ (Multinational Enterprises) ในการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB's Standards) ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดรูปแบบทางการบัญชีสำหรับประเทศต่างๆ นำไปพัฒนาและประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีในระยะแรก สำหรับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) เป็นไปด้วยความสมัครใจ เนื่องจากคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีดังกล่าวแต่อย่างใด

ช่วงระยะเวลาแรกของการทำงาน (ระหว่างปี ค.ศ. 1973-1980) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ได้เสนอทางเลือกสำหรับการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดค่าทางการบัญชีและรายการขั้นต่ำที่ต้องมีการเปิดเผยทางการบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแนวปฏิบัติทางการบัญชีของสหราชอาณาจักรและประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ได้เสนอโครงการเปรียบเทียบกันได้ (Comparability Project) โดยเผยแพร่ใน Exposure Draft 32 เพื่อมุ่งหวังที่จะจัดทางเลือกที่มีอยู่มากมายให้เหลือเฉพาะที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเท่านั้น ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับการยอมรับอย่างมากจากนักวิเคราะห์ทางการเงิน ผู้บริหาร และนักการธนาคาร รวมถึงคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (IOSCO) อย่างไรก็ตามมีผู้วิจารณ์การกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศว่า เป็นคำตอบที่ง่ายเกินไปสำหรับคำถามที่ยุ่ยากซับซ้อน ประเด็นที่นำมาถกเถียงกันเกิดขึ้นเนื่องจากภูมิหลังทางเชื้อชาติและประเพณี การให้ความสำคัญต่ออำนาจอธิปไตยของชาติ การเมืองที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี รวมทั้งสภาพที่มีมาตรฐานมากเกินไป (เมฆากุล เกียรติกระจาย และศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2547)

ในปี ค.ศ. 2001 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารงานใหม่ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะในรายงานเรื่อง “Shaping IASB for

the Future” โดยใช้ชื่อว่า “International Accounting Standards Board: IASB) ทั้งนี้รายงานฉบับนี้ได้เสนอโครงสร้างและกระบวนการในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ซึ่งตามโครงสร้างใหม่นี้ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 14 คน ที่ทำงานเต็มเวลาจำนวน 12 คนและอีกจำนวน 2 คนทำงานนอกเวลา ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอบบัญชีอย่างน้อยจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีการเงินและการวิเคราะห์งบการเงินจำนวน 3 คน ผู้ใช้งบการเงินจำนวน 3 คน และมาจากบัณฑิตยสภา (Academic) อย่างน้อย 1 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดย Trustees ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติของ IASC ซึ่งกำหนดไว้ว่า

“select members of the IASB so that it will comprise a group of people representing, within that group, the best available combination of technical skills and background experience of relevant international business and market conditions in order to contribute to the development of high quality, global accounting standards.” (International Accounting Standards Board, 2007: Online)

ซึ่งได้กำหนดให้สมาชิกของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะและมีประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการอื่นๆ และเจ้าหน้าที่อีกจำนวน 6 ชุด เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ติความและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ในการกำหนดและเผยแพร่การนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศออกบังคับใช้ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนามาตรฐานการบัญชีที่มีคุณภาพ มีความเข้าใจได้และมีการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีที่มีความโปร่งใสและสามารถเปรียบเทียบกันได้ทั่วโลก นอกจากนี้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ยังได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ให้มีการพัฒนามาตรฐานการบัญชีของประเทศต่างๆ ในมีความสอดคล้องกัน เพื่อการบรรจบเป็นมาตรฐานการบัญชีเดียวกันทั่วโลก (Convergence in Accounting Standards Around the World) มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) มีชื่อใหม่เรียกว่า International Financial Reporting Standards (IFRS) ซึ่งจากเดิมเรียกว่า International Accounting Standards (IAS) ทั้งนี้มาตรฐานการบัญชี (IAS) ที่ออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ยังคงให้ถือปฏิบัติอยู่หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือทดแทนโดยมาตรฐานการบัญชี (IFRS) ที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ทั้งนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 จนถึงปัจจุบันคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) ได้ออก International Financial

Reporting Standards (IFRS) จำนวน 8 ฉบับ (International Accounting Standards Board, 2007: Online) ได้แก่

Standards	- IFRS 1	First-time Adoption of International Financial Reporting
	- IFRS 2	Share-based Payment
	- IFRS 3	Business Combinations
	- IFRS 4	Insurance Contracts
	- IFRS 5	Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations
	- IFRS 6	Exploration for and evaluation of Mineral Resources
	- IFRS 7	Financial Instruments: Disclosures
	- IFRS 8	Operating Segments

2. กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดทุน

2.1 กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.1.1 โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแล

(1) การจัดโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานกำกับดูแล

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาตลาดจกนกำกับดูแลตลาดทุนทั้งระบบ ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการและกรรมการอีกจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คนแต่ต้องไม่เกิน 6 คน ทั้งนี้กรรมการดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการบัญชีและด้านการเงินอย่างน้อยด้านละ 1 คน และกำหนดให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขาธิการ ซึ่งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ยังมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติการอื่นใดตามคำสั่งของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงปฏิบัติงานด้านการกลั่นกรองและเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือข้อกำหนดที่บังคับใช้เป็นการทั่วไป นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ

ตลาดหลักทรัพย์มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการใดๆ ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ด้วย

(2) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานกำกับดูแล

(2.1) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาพรวม

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ในหมวดที่ 1 เรื่องการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีอำนาจออกประกาศข้อกำหนดต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ นอกจากนี้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ยังได้เปิดช่องให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สามารถออกข้อกำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการดำเนินการสำหรับเรื่องต่างๆ เพิ่มเติมหลายเรื่อง ดังนั้นคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงเป็นองค์กรกำกับดูแล (Regulator) ที่มีความยืดหยุ่นสูงและมีอิสระค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องการออกข้อกำหนดต่างๆ ในตลาดทุน ซึ่งสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ในหลายเรื่องภายใต้กรอบของกฎหมาย การบริหารทรัพยากรบุคคลซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานราชการ ทั้งนี้การกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะชุดทำงานต่างๆ ต้องคำนึงถึงการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจรวมทั้งการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ทับซ้อนด้วย

(2.2) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในรายละเอียด

(2.2.1) การกำกับดูแลการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 2 เรื่องการออกหลักทรัพย์ของบริษัทฯ ในส่วนที่ 5 ว่าด้วยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลและผู้สอบบัญชี กำหนดให้การจัดทำงบการเงินและรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ที่นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ต้องเป็นงบการเงินที่จัดทำขึ้นอย่างถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องร่วมกับผู้บริหารของบริษัทรับรองความถูกต้องของรายงานทางการเงินที่บริษัทจดทะเบียนได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ทำบัญชีซึ่งเป็นผู้ควบคุมการจัดทำงบการเงินของบริษัทมีส่วนร่วมรับผิดชอบข้อมูลที่เปิดเผยต่อผู้ลงทุน

สำหรับการเปิดเผยข้อมูลตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผยในแบบแสดงรายการ แต่เป็นเพียงการกำหนดหัวข้อที่ต้องระบุไว้แบบกว้างๆ และไม่ได้กำหนดรายละเอียดที่ต้องเปิดเผยแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังให้อำนาจคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจกำหนดข้อมูลที่ต้องการให้เปิดเผยเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้หากมีบางกรณีที่บริษัทไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบางประเด็นได้ ก็สามารถขอหารือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อพิจารณาเป็นรายกรณีไปได้

(2.2.2) การกำกับดูแลการปฏิบัติงานและรายงานผลการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 2 เรื่องการออกหลักทรัพย์ของบริษัท ในส่วนที่ 5 กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้สอบบัญชีที่สามารถทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สามารถออกประกาศเพิ่มเติมสำหรับการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีได้ โดยข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อมาตรฐานที่กำหนดโดยสถาบันวิชาชีพซึ่งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้การรับรองไว้แล้ว

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้ผู้ที่ขอยื่นคำขอความเห็นชอบ เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จะต้องผ่านการกลั่นกรองจากสภาวิชาชีพในเบื้องต้นก่อนว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอบบัญชีในระบบตลาดทุนหรือไม่ ทั้งนี้ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2547 ได้มีการกำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการด้านสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีภายในวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ.2548 เพื่อจัดให้มีหลักประกันสำหรับป้องกันความรับผิดชอบบุคคลที่สาม โดยหลักประกันดังกล่าวพิจารณาจากขนาดและรายได้ของนิติบุคคลนั้น ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสภาวิชาชีพประกอบ โดยสภาวิชาชีพได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนไว้จำนวน 2,000 บาท และสำหรับแบบที่ใช้ในการลงทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี กำหนดให้ใช้แบบ สวบช.5 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนจำนวนธุรกิจที่ให้บริการ ประเภทและจำนวนรายได้จากการให้บริการ

(2.3) การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 1 เรื่องการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ส่วนที่ 2 ประกอบกับหมวดที่ 2 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลและผู้สอบบัญชี ส่วนที่ 5 ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด โดยจะทำการสุ่มตรวจสอบเพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ยังคอยติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชีอย่างใกล้ชิดเพื่อควบคุมการปฏิบัติงาน มีการทบทวนและสอบทานกระดาศทำการของผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีเป็นระยะ

(2.4) การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 2 เรื่องการออกหลักทรัพย์ของบริษัท ส่วนที่ 5 กำหนดให้งบการเงินและรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงมาตรฐานที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ความเห็นชอบไว้แล้ว (ปัจจุบันหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีและมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีถูกโอนมาอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547)

นอกจากนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีด้วยการประสานความร่วมมือและให้การสนับสนุนการทำงาน of คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (กบม.) ผ่านสภาวิชาชีพ ในการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS) พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสภาวิชาชีพในการพัฒนาการสอบบัญชีและข้อกำหนดเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพให้มีมาตรฐานทัดเทียมสากล

2.1.2 ความรับผิดชอบของบริษัทจดทะเบียน

(1) คณะกรรมการบริหารบริษัท

(1.1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารบริษัท

ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ได้มีประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 5/2548 ว่าด้วยเรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนจะต้องเป็นบุคคลที่บริษัทได้แจ้งชื่อและผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พร้อมกันนี้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้แสดงรายชื่อของบุคคลนั้นไว้ในระบบข้อมูลรายชื่อผู้บริหารแล้ว

นอกจากนี้ตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฉบับนี้ ยังกำหนดคุณลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์จะต้องไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเคยเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันแสดงถึงการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์และการเปิดเผยข้อมูลหรือผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

(1.2) บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารบริษัท

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ได้กำหนดไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีว่า การรับรองความถูกต้องของข้อมูลในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีเป็นหน้าที่ของกรรมการบริหารทุกคนและผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดในสายงานบัญชี ทั้งนี้กรรมการบริหารและผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดในสายงานบัญชีต้องรับรองว่า งบการเงินและข้อมูลทางการเงินในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แสดงโดยถูกต้องครบถ้วนในสาระสำคัญเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของบริษัทและบริษัทย่อย พร้อมทั้งให้การรับรองว่าเป็นผู้รับผิดชอบให้บริษัทมีระบบการเปิดเผยข้อมูลที่ดี เพื่อให้แน่ใจว่าบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลในส่วนที่เป็นสาระสำคัญทั้งของบริษัทและบริษัทย่อยอย่างถูกต้องครบถ้วนแล้ว

นอกจากนี้กรรมการบริหารและผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดในสายงานบัญชี จะต้องให้การรับรองว่าได้มีการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีภายในบริษัท ตลอดจนควบคุมดูแลให้บริษัทมีการปฏิบัติตามระบบดังกล่าวและได้มีการแจ้งข้อมูลผลการประเมินระบบการควบคุมภายในต่อผู้สอบบัญชีและกรรมการตรวจสอบของบริษัทแล้ว ซึ่งครอบคลุมถึงข้อบกพร่องและการเปลี่ยนแปลงระบบการควบคุมภายในที่สำคัญ

(1.3) การปฏิบัติด้านความประพฤติและประมวลจรรยาบรรณของผู้บริหาร

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ไม่ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติด้านความประพฤติและประมวลจรรยาบรรณของผู้บริหารไว้ แต่ให้ถือปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน ในหมวดความรับผิดชอบของคณะกรรมการ-บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งกำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดไว้ว่าบริษัทควรมีการจัดทำแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจหรือจรรยาบรรณเป็นลายลักษณ์อักษร (Code of Ethics or Statement of Business Conduct) เพื่อให้กรรมการและพนักงานทุกคนได้ทราบและเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติงานของตน รวมทั้งติดตามการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีดังกล่าวอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามหลัก Comply or Explain กล่าวคือให้บริษัทจดทะเบียนสามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละบริษัท และกำหนดให้รายงานการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลหรือมาตรการทดแทนในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม

(2) คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees)

(2.1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ

ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทไว้ แต่สำหรับเรื่องเกี่ยวกับความรู้และโครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้มีข้อกำหนดไว้ โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 12 /2543 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ กำหนดให้โครงสร้างคณะกรรมการและการจัดการของผู้ขออนุญาตต้องประกอบด้วย

(1) กรรมการอิสระ (Independent Director) อย่างน้อย 3 คน ซึ่งจะต้องถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัททั้งที่เป็นบริษัทใหญ่ บริษัทย่อย หรือบริษัทร่วมและนิติบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งกัน นอกจากนี้ยังต้องไม่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับบริษัทอีกด้วย

(2) คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) อย่างน้อย 3 คน ซึ่งต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท โดยกรรมการตรวจสอบแต่ละรายต้องเป็นกรรมการอิสระตาม (1) มีคุณสมบัติและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าด้วยคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในการสอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงินได้

นอกจากนี้ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้สนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อถ่วงดุลอำนาจในการบริหารงาน โดยออกหนังสือเวียนสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนเพิ่มจำนวนกรรมการอิสระให้มีจำนวนมากกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำ รวมทั้งสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนกำหนดนิยามของกรรมการอิสระของบริษัทเอง โดยนิยามที่บริษัทกำหนดขึ้นอาจเข้มงวดกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำที่ขึ้นอยู่กัสภาพแวดล้อมของแต่ละบริษัท

(2.2) บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบไว้ว่า คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงินของบริษัท เพื่อให้งบการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นอย่างถูกต้องและครบถ้วน รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องโยกันหรือมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างถูกต้องและเพียงพอต่อการตัดสินใจ สอบทานการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังมีหน้าที่คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและพิจารณาค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี และจัดทำรายงานการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทด้วย

2.1.3 การจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

(1) การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (Periodic Reports)

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ หมวดที่ 2 เรื่อง การออกหลักทรัพย์ของบริษัท ในส่วนที่ 5 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 39/2548 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20) กำหนดให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จัดทำและนำส่งรายงานเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยงบการเงินรายไตรมาสที่ผ่านการสอบทานจากผู้สอบบัญชีแล้ว งบการเงินประจำงวดบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานการเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทตามที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด

งบการเงินและรายงานดังกล่าวข้างต้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงมาตรฐานที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วด้วย

(2) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประมาณการทางการเงิน

หลักการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 44/2543 เรื่อง การยื่นและการยกเว้นการยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ กำหนดให้การจัดทำประมาณการทางการเงินของปีปัจจุบันสำหรับบริษัททั่วไป รวมทั้งกรณีศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) สำหรับบริษัทหรือบริษัทย่อยที่มีโครงการขยายการลงทุนใหม่ที่มีขนาดใหญ่และนอกขอบเขตของธุรกิจที่แสดงในแบบรายการข้อมูลประจำปีให้เป็นไปตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียน ทั้งนี้หากบริษัทเลือกที่จะจัดทำประมาณการทางการเงินก็ไม่บังคับจำนวนปีที่จัดทำและไม่กำหนดให้ต้องผ่านการสอบทานจากผู้สอบบัญชี ทั้งนี้การจัดทำประมาณการดังกล่าวต้องจัดทำด้วยความระมัดระวังเพื่อให้มั่นใจว่าสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำประมาณการนั้นสมเหตุสมผลแล้ว นอกจากนี้ต้องแสดงสมมติฐานพร้อมทั้งคำอธิบายไว้อย่างชัดเจน และในการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีสำหรับปีถัดไป บริษัทต้องอธิบายด้วยว่าผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างไปจากประมาณการที่จัดทำไว้อย่างไร ทั้งนี้หากประมาณการดังกล่าวจัดทำขึ้นโดยมีเหตุอันควรทราบอยู่แล้วว่าสมมติฐานนั้นไม่สมเหตุสมผล แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีดังกล่าวอาจเข้าข่ายแสดงข้อมูลเท็จหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ซึ่งบริษัทอาจเข้าข่ายฝ่าฝืนมาตรา 238 ของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ

ในกรณีที่บริษัทเคยยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ในรอบปีที่ผ่านมาและได้แสดงประมาณการผลการดำเนินงานไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลดังกล่าวแล้วนั้น หากผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างจากประมาณการที่ได้ประมาณไว้เกินกว่าร้อยละ 25 ในส่วนของรายได้หรือกำไรสุทธิที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ บริษัทต้องระบุคำชี้แจงของบริษัทและที่ปรึกษาทางการเงินต่อเหตุการณ์ดังกล่าวให้ทราบด้วย

(3) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน

ตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 12/2543 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบการตรวจสอบและการควบคุมภายในของผู้ขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อประชาชน โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตต้องมีระบบการควบคุมภายในและการจัดเก็บเอกสารสำคัญที่รัดกุมและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อย่างน้อยต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในระดับผู้บริหาร (Management Control) ที่สามารถป้องกันความเสียหายจากการกระทำอันมิชอบได้ มีระบบการจัดเก็บเอกสารสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการ ผู้สอบบัญชีและผู้มีอำนาจตามกฎหมายสามารถตรวจสอบภายในระยะเวลาอันควร พร้อมกันนี้คณะกรรมการบริษัทจะต้องทำการประเมินและให้ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอและเหมาะสมของระบบการควบคุมภายในและการกำกับดูแลบริษัทอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ยังได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัท โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทสรุปความเพียงพอและความเหมาะสมของระบบการควบคุมภายในของบริษัท รวมทั้งติดตามควบคุมดูแลการดำเนินงานของบริษัทว่าสามารถป้องกันทรัพย์สินของบริษัทและบริษัทย่อยจากการที่ผู้บริหารนำไปใช้โดยมิชอบหรือไม่ พร้อมทั้งพิจารณาข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในและวิธีการดำเนินการกับข้อบกพร่องดังกล่าวของบริษัท ทั้งนี้หากคณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นแตกต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการบริษัทหรือผู้สอบบัญชีมีข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในก็ให้ระบุไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีนี้ด้วย และให้บริษัทแนบรายงานการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นส่วนหนึ่งของแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีด้วย

(4) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการถือหลักทรัพย์ของผู้บริหาร

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มาตรา 59 กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการทั้งหมดของบริษัทจดทะเบียน จะต้องจัดทำและรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของตนรวมทั้งคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตลอดจนรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือครองหลักทรัพย์ดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์โดยตรง

(5) การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหาร

เนื่องจากตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการปฏิบัติด้านความประพฤติและประมวลจรรยาบรรณของผู้บริหารแล้วว่า การจัดทำแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจหรือจรรยาบรรณของผู้บริหารให้เป็นไปตามหลัก Comply or Explain กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนสามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละบริษัท ทั้งนี้บริษัทจดทะเบียนจะต้องรายงานผลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลหรือมาตรการทดแทนการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม โดยบริษัทจดทะเบียนจะต้องเริ่มรายงานผลการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ตั้งปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

(6) การเปิดเผยข้อมูลของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มิได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงินไว้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มิได้ระบุข้อกำหนดเกี่ยวกับประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้

(7) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าบริการทางวิชาชีพ

ตามประกาศของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 16/2548 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 17) ซึ่งได้เพิ่มส่วนของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชีในหัวข้อที่ 12. ว่าด้วยเรื่อง ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ภายใต้ ส่วนที่ 2 บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โดยกำหนดให้แสดงค่าตอบแทนที่ผู้สอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีสังกัดและบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีได้รับจากบริษัทและบริษัทย่อย โดยให้ระบุแยกเป็น 2 ประเภทคือ

- ค่าตอบแทนจากการสอบบัญชี (Audit Fee)
- ค่าบริการอื่น (Non-Audit Fee)

สำหรับการเปิดเผยค่าบริการอื่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้แสดงข้อมูลของค่าบริการอื่นที่ได้จ่ายไปแล้วในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา และค่าบริการอื่นที่จะต้องจ่ายในอนาคตอันเนื่องมาจากข้อตกลงที่ยังให้บริการไม่เสร็จในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา และประเภทของการให้บริการอื่น

2.1.4 ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

(1) มาตรฐานการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้หากตรวจสอบแล้วพบว่าบริษัทที่ออกหลักทรัพย์จัดทำงบการเงินรายไตรมาสหรืองบการเงินประจำงวดการบัญชีไม่ตรงตามความเป็นจริง ผู้สอบบัญชีต้องรายงานข้อสังเกตหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน พร้อมทั้งแจ้งรายการดังกล่าวไว้ในรายงานการสอบทานหรือรายงานการสอบบัญชี ตลอดจนแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ทราบด้วย

นอกจากนี้ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 39/2548 ว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20) กำหนดให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ต้องจัดให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชี (Auditor Rotation) ซึ่งทำหน้าที่สอบทานหรือตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินทุก 5 รอบปีระยะเวลาบัญชี ทั้งนี้หากใน 2 รอบระยะเวลาบัญชีนับจากวันที่ประกาศนี้มีผลบังคับใช้ หากบริษัทจดทะเบียนมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีได้ ก็ให้บริษัทจดทะเบียนยื่นขอผ่อนผันตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนดว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการขอผ่อนผันการหมุนเวียนผู้สอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องยื่นขอผ่อนผันโดยใช้แบบคำขอผ่อนผันการหมุนเวียนผู้สอบบัญชี (แบบ 56-Auditor) พร้อมด้วยแบบประเมินความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน และหนังสือรับรองความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรายนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ก่อนวันที่มีการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรายเดิมให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป สำหรับในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เห็นชอบให้มีการผ่อนผันตามคำขอของบริษัทจดทะเบียน บริษัทจดทะเบียนก็สามารถแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรายเดิมให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้คราวละ 1 รอบระยะเวลาบัญชี

(2) ความเป็นอิสระ และจริยธรรมของผู้สอบบัญชี

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มิได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอิสระและจริยธรรมของผู้สอบบัญชีไว้ ทั้งนี้ในเรื่องดังกล่าวกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสภา

วิชาชีพบัญชี ซึ่งในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำลังอยู่ระหว่างกำหนดมาตรฐานการป้องกันปัญหาความไม่เป็นอิสระของผู้สอบบัญชีอยู่

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับคณะกรรมการตรวจสอบ

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มิได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับคณะกรรมการตรวจสอบ

2.2 กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย

2.2.1 โครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแล

(1) การจัดโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานกำกับดูแล

การกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ของประเทศไทย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาโดยคำแนะนำและยินยอมจากวุฒิสภาของประเทศไทย อยู่ภายใต้กฎหมายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (Securities Exchange Act of 1934) เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมธุรกิจหลักทรัพย์ให้มีเสถียรภาพประกอบด้วยคณะกรรมการจำนวน 5 ท่าน โดยคณะกรรมการจำนวน 1 จากคณะกรรมการทั้งหมด 5 ท่าน ได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในการบริหารงาน และคณะกรรมการจำนวนไม่เกิน 3 ท่าน ต้องไม่มาจากพรรคการเมืองเดียวกันและในการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะต้องมีพรรคการเมืองตัวเลือกในจำนวนมากพอ นอกจากนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ยังมีอำนาจในการแต่งตั้งตัวแทนเพื่อกระทำการแทน ผ่านประกาศ คำสั่งหรือบังคับสำหรับการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย “Sarbanes-Oxley Act of 2002” หรือที่เรียกกันว่า SOX นั้น ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานสอบบัญชี ปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนและสาธารณชน รวมทั้งเพื่อความถูกต้องและความเป็นอิสระในการรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด” (Public Company Accounting Oversight Board: PCAOB) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความตั้งใจที่จะดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น นักลงทุน และสาธารณชน เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญด้านรายงานทางการเงินและ

รายงานของผู้สอบบัญชี ได้รับการแต่งตั้งและขึ้นตรงต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ทั้งนี้กำหนดให้สมาชิกของคณะกรรมการชุดนี้เป็นผู้สอบบัญชี (Certified Public Accountant: CPA) อย่างน้อยจำนวน 2 ท่าน และหากผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานเป็นผู้สอบบัญชี จะต้องไม่ปฏิบัติงานสอบบัญชีมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีก่อนที่จะมารับตำแหน่งนี้

(2) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานกำกับดูแล

(2.1) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาพรวม

สำหรับกฎหมายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (Securities Exchange Act of 1934) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ไว้ว่า ให้มีอำนาจออกคำสั่งหรือหลักเกณฑ์ต่างๆ สำหรับหน้าที่งานภายในแต่ละแผนกของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แผนกได้แก่ แผนกเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของบริษัท (Division of Corporation Finance) แผนกเกี่ยวกับการออกหลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับตลาด (Division of Market Regulation) แผนกเกี่ยวกับการจัดการด้านการลงทุน (Division of Investment Management) และแผนกเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย (Division of Enforcement) รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อควบคุมและพัฒนาตลาดทุนในประเทศ ตลอดจนตรวจตราการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามข้อบังคับของกฎหมายด้วย

(2.2) บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในรายละเอียด

(2.2.1) การกำกับดูแลการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการเงินของบริษัท

จดทะเบียน

การจัดทำรายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles: GAAP) ที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standards Board: FASB) โดยมีแนวคิดที่ต้องการเน้นการนำเสนอข้อมูล เพื่อตอบสนองความต้องการและเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ลงทุนและเจ้าหนี้เป็นสำคัญ รวมทั้งนำเสนอรายงานตามแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) กำหนด ซึ่งเป็นการกำหนดข้อมูลขั้นต่ำที่ควรเปิดเผยไว้

(2.2.2) การกำกับดูแลการปฏิบัติงานและรายงานผลการตรวจสอบบัญชี

ของผู้สอบบัญชี

SOX ให้ความสำคัญกับข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่น่าเสนอต่อผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งตามมาตรา 102 ระบุให้สำนักงานสอบบัญชีที่ออกรายงานการสอบบัญชี หรือมีส่วนร่วมในการเสนอรายงานการสอบบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) โดยจะต้องดำเนินการภายในระยะเวลา 180 วัน ภายหลังจากวันที่มีการประกาศวันเริ่มต้นปฏิบัติงานของคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ทั้งนี้หากไม่มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้แล้วจะต้องหยุดดำเนินการใดๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (ไม่เกินวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 2003 นับจากวันที่คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัดหรือ PCAOB ประกาศเริ่มดำเนินการคือวันที่ 26 เมษายน ค.ศ. 2003)

ทั้งนี้สำนักงานสอบบัญชีจะต้องเปิดเผยข้อมูลในแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อบริษัทลูกค้าของสำนักงานสอบบัญชีทั้งหมด ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชีและค่าบริการอื่นสำหรับลูกค้าแต่ละราย นโยบายการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีสำหรับการปฏิบัติงานทางการบัญชีและตรวจสอบบัญชี รวมถึงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทมหาชนจำกัดกับสำนักงานสอบบัญชีในปีก่อน นอกจากนี้สำนักงานสอบบัญชียังต้องระบุรายชื่อและใบอนุญาต (Stating the License) หรือเลขทะเบียน (Certification Number) ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการตรวจสอบบัญชีทั้งหมดและเลขที่ทะเบียนของสำนักงานสอบบัญชีด้วย รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับความผิดทางแพ่ง ทางอาญาหรืออยู่ระหว่างการดำเนินการทางวินัยในคดีฟ้องร้องต่อสำนักงานสอบบัญชีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) สามารถกำหนดข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมได้ตามความสมควรสำหรับการปกป้องผลประโยชน์และคุ้มครองผู้ลงทุน

คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบสำนักงานสอบบัญชี สอบสวนและดำเนินการทางวินัย ตลอดจนออกกฎข้อบังคับที่เหมาะสมกับสำนักงานสอบบัญชีและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้องเสนอรายงานประจำปีต่อคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มเติมข้อมูลที่ทำเป็น สำหรับอัตราค่าลงทะเบียนและค่าธรรมเนียมรายปีของสำนักงานสอบ

บัญชีคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) จะเป็นผู้ประเมินโดยพิจารณาจากต้นทุนในการดำเนินงานของสำนักงานสอบบัญชี

นอกจากนี้แล้ว SOX ยังมีผลบังคับใช้กับสำนักงานสอบบัญชีในต่างประเทศ (Foreign Public Accounting Firms) ที่ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในมาตรา 106 กำหนดไว้ว่าต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้เช่นเดียวกับสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา และหากสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้ผลงานของสำนักงานสอบบัญชีต่างประเทศในการแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ตนทำการตรวจสอบ สำนักงานสอบบัญชีต่างประเทศดังกล่าวจะต้องยินยอมส่งมอบกระดาษทำการให้กับคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) เพื่อทำการสอบทาน และให้ถือผลการพิจารณาเป็นไปตามคำตัดสินของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา

(2.3) การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย

SOX มาตรา 104 กำหนดให้คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) เข้าทำการตรวจสอบสำนักงานสอบบัญชีที่แสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทลูกค่าตั้งแต่ 100 รายต่อปีขึ้นไปในทุกๆ ปี และจะเข้าทำการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกๆ 3 ปีสำหรับสำนักงานสอบบัญชีที่ทำการแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทลูกค่าไม่ถึง 100 ราย โดยที่ตารางการตรวจสอบสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ทั้งนี้การตรวจสอบของคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ไม่ได้เป็นการสอบทานระหว่างสำนักงานกับสำนักงานและไม่ได้ทำการตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงแก้ไข แต่กระบวนการในการตรวจสอบของคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) จะครอบคลุมถึงการตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้ใน SOX การตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) การตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) รวมทั้งการตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามนโยบายการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีหรือมาตรฐานการสอบบัญชีอีกด้วย

(2.4) การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี

การกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนที่บริหารงาน โดยกลุ่มบุคคลที่ส่วนใหญ่แล้วไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ สำนักงานบัญชี มีความเป็นอิสระในการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติ นั้นเป็นไปตามเจตนาของ SOX คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) จะ เป็นผู้ที่มีอำนาจกำหนดว่าการปฏิบัติแบบใดจึงจะถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่ รับรองทั่วไป (GAAP)

สำหรับการกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีตามข้อกำหนดของ SOX คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) จะมีบทบาทในการกำหนด หลักเกณฑ์ด้านการสอบบัญชี การควบคุมคุณภาพของงานสอบบัญชี จรรยาบรรณและความเป็น อิสระของผู้สอบบัญชี รวมทั้งมาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานผลการตรวจสอบบัญชี สำหรับบริษัทจดทะเบียน นอกจากนี้ยังให้ความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพบัญชีในการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน กำหนดมรรยาทของผู้สอบบัญชี และกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการ วางแผนและปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ใน ขณะเดียวกันสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้องไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอัน เป็นสาระสำคัญของรายงานทางการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสาร ข้อมูลทางการเงินต่างๆ ทั้งนี้ SOX มาตรา 103 กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้อง จัดเก็บรักษากระดาษทำการ (Working Paper) ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลงานสำคัญของผู้สอบบัญชี ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 ปี โดยหากไม่ปฏิบัติตามจะ ถือเป็นการผิดทางอาญา และจะมีโทษเพิ่มมากขึ้นหากมีการทำลายกระดาษทำการดังกล่าว นอกจากนี้จะต้องจัดให้มีการสอบทานโดยหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชีคนที่ไม่ได้รับผิดชอบ ต่อการตรวจสอบบัญชีลูกค้ารายนั้นๆ โดยตรงด้วย

ทั้งนี้ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้ กำหนด Final Rule เกี่ยวกับเรื่อง การเก็บรักษาสันตึกเกี่ยวกับการตรวจสอบและการตรวจสอบ บัญชี (Retention of Records Relevant to Audits and Reviews) ซึ่งกำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องเก็บ รักษาบันทึกเกี่ยวกับการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงินซึ่งให้หมายรวมถึง กระดาษทำการ และบันทึกอื่นๆ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญสำหรับการตรวจสอบหรือสอบทานบัญชี รวมทั้งบันทึก อื่นๆ ทั้งหมดที่จัดทำ นำส่งหรือได้รับระหว่างการตรวจสอบหรือสอบทานงบการเงิน การลง ความเห็น การวิเคราะห์หรือข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบหรือการสอบทาน ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวรวมถึงเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

นอกจากนี้ภายใต้ข้อกำหนดของ SOX กำหนดให้คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) จะต้องนำเอามาตรฐานซึ่งกำหนดให้รายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีต้องอธิบายขอบเขตการตรวจสอบระบบการควบคุมภายในและปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในสำหรับรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรา 404 ออกมาบังคับใช้ด้วย ทั้งนี้จากข้อกำหนดดังกล่าวคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับที่ 2 (Auditing Standard No. 2: An Audit of Internal Control Over Financial Reporting Performed in Conjunction With an Audit of Financial Statements) ซึ่งได้ผ่านการอนุมัติโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) แล้ว

2.2.2 ความรับผิดชอบของบริษัทจดทะเบียน

(1) คณะกรรมการบริหารบริษัท

(1.1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารบริษัท

SOX ได้กำหนดข้อห้ามต่างๆ สำหรับผู้บริหารไว้ในมาตรา 303 เกี่ยวกับการชักจูงให้ผู้สอบบัญชีหลงเชื่อ (Improper Influence on Conduct of Audit) โดยได้กำหนดข้อห้ามไม่ให้คณะกรรมการบริหารบริษัทจดทะเบียนหรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คำสั่งของคณะกรรมการบริหารบริษัทใช้อำนาจในการชักจูง บังคับ หลอกลวงจนเป็นเหตุทำให้ผู้สอบบัญชีเข้าใจผิดในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีของบริษัท เพื่อวัตถุประสงค์ในการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินอย่างมีสาระสำคัญ จนส่งผลให้ผู้ลงทุนเกิดความเข้าใจผิด ซึ่งจะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย

นอกจากนี้หากงบการเงินที่มีการนำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีการแก้ไขข้อผิดพลาดอันมีสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากการประหลาดอันมิชอบของผู้บริหารหรือจากการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการจัดทำรายงานทางการเงินของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหารหรือผู้บริหารฝ่ายการเงินจะต้องรับผิดชอบสำหรับเรื่องดังกล่าวด้วยการ จ่ายคืนเงิน โบนัสและผลตอบแทนอื่นๆ ที่ได้รับจากบริษัทจดทะเบียนในช่วงระยะเวลา 12 เดือนภายหลังจากที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกหรือภายหลังจากการยื่นเอกสารเสนอขายหลักทรัพย์ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (แล้วแต่เหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นก่อน) รวมทั้งจ่ายคืนกำไรจากการจำหน่ายหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ผู้บริหารได้รับมาภายในรอบระยะเวลา 12 เดือนภายหลังจากนำเสนอการเงิน

ในขณะเดียวกัน SOX มาตรา 306 ยังมีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนทำการซื้อขายหุ้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รับหรือโอนหลักทรัพย์ของบริษัทในช่วงเวลาห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์ (Blackout Period) ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะต้องจ่ายคืนเงินกำไรที่ได้รับทั้งหมดให้กับบริษัทจดทะเบียน และห้ามมิให้บริษัทจดทะเบียนให้เงินกู้ยืมอันมีลักษณะเป็นการส่วนตัวแก่ผู้บริหารตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการขึ้นไปไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมไม่ว่าจะผ่านรายการของบริษัทย่อย เพื่อการขยายเครดิตหรือรักษาเครดิต ซึ่งจะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นเงินกู้ยืมบางประเภทที่อนุญาตให้กู้ยืมได้เช่นเงินกู้ยืมเพื่อต่อเติมบ้าน

(1.2) บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารบริษัท

SOX กำหนดให้ผู้บริหารสูงสุดและผู้บริหารทางการเงินต้องรับรองความถูกต้องของงบการเงินที่ตนมีหน้าที่จัดทำขึ้น พร้อมทั้งยืนยันว่างบการเงินของบริษัทแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินโดยถูกต้องตามควร นอกจากนี้ SOX ยังกำหนดให้ผู้บริหารสูงสุดและผู้บริหารทางการเงินให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชีอย่างเต็มที่ ในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทด้วยความโปร่งใส ไม่มีการปิดบังหรือตกแต่งงบการเงิน ทั้งนี้ SOX มาตรา 302 กำหนดให้ผู้บริหารสูงสุดและผู้บริหารทางการเงินจะต้องให้การรับรองในรายงานทุกรายงานที่นำเสนอให้กับคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ว่า ได้มีการสอบทานโดยผู้บริหารแล้วและตามความรู้ความเข้าใจของตน งบการเงินและข้อมูลทางการเงินอื่นๆ ที่อยู่ในรายงาน แสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทอย่างถูกต้องตามควรในสาระสำคัญ ปราศจากข้อมูลอันเป็นเท็จหรือไม่มีการละเว้นการกล่าวถึงข้อเท็จจริงอันมีสาระสำคัญจนทำให้เกิดความหลงผิดไปได้

นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลที่มีสาระสำคัญของบริษัทและบริษัทย่อยที่ได้นำมาจัดทำงบการเงินรวม มีการรับทราบระหว่างผู้บริหารของบริษัทด้วยกันแล้ว พร้อมทั้งจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในภายในช่วงระยะเวลา 90 วัน ก่อนการรายงานและนำเสนอข้อสรุปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในดังกล่าว ณ วันที่รายงานด้วย

ผู้บริหารต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องทั้งหมดที่มีในการออกแบบหรือการดำเนินการด้านการควบคุมภายใน ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความสามารถของ บริษัทในการบันทึกรายการ การจัดทำ การสรุปและนำเสนอข้อมูลทางการเงิน ตลอดจนจุดอ่อนที่มีสาระสำคัญของการควบคุมภายใน รวมถึงการฉ้อฉลใดๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารหรือ

พนักงานอื่นๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการควบคุมภายในของบริษัท ต่อผู้สอบบัญชี คณะกรรมการตรวจสอบ หรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ในทำนองเดียวกัน

(1.3) การปฏิบัติด้านความประพฤติและประมวลจรรยาบรรณของผู้บริหาร

SOX มาตรา 406 กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัจะต้องเปิดเผยว่า บริษัทของตนได้นำเอาหลักปฏิบัติด้านคุณธรรมหรือประมวลจรรยาบรรณ (Code of Ethics) สำหรับผู้บริหารด้านการเงินมาใช้ภายในบริษัทแล้วหรือไม่ ทั้งนี้หากยังไม่ได้มีการนำมาใช้ภายในบริษัท ผู้บริหารจะต้องรายงานต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) หรือหน่วยงานทางการที่เกี่ยวข้องทราบ โดยชี้แจงเหตุผลของการไม่ปฏิบัติตามประมวลจรรยาบรรณนั้น นอกจากนี้บริษัทยังต้องรายงานให้ทางการทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักปฏิบัติดังกล่าว

สำหรับประมวลจรรยาบรรณดังกล่าวควรส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจว่าผู้บริหารได้ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและคงไว้ซึ่งจรรยาบรรณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนในรายงานที่ต้องนำเสนอต่อหน่วยงานกำกับดูแลและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ SOX ได้ให้คำนิยามของคำว่า “จรรยาบรรณ” ไว้ว่าให้หมายความรวมถึงความซื่อสัตย์และการมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน การเปิดเผยข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน เข้าใจได้ และภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

(2) คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees)

(2.1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ

SOX มาตรา 301 กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees) ซึ่งมีการกิจหลักในการกำกับดูแลการจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ SOX ได้กำหนดห้ามไม่ให้คณะกรรมการตรวจสอบรับเงินค่าจ้างจากการให้คำปรึกษา คำแนะนำหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ จากบริษัทจดทะเบียน นอกจากนี้ค่าตอบแทนโดยตำแหน่งเท่านั้น อีกทั้งคณะกรรมการตรวจสอบยังไม่สามารถเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนอีกด้วย

โดยที่ SOX มาตรา 407 ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบว่าจะต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการเงินอย่างน้อยที่สุดจำนวน 1 คน ทั้งนี้

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน” ไว้ว่าอาจเป็นได้ทั้งผู้สอบบัญชี หัวหน้าฝ่ายการเงินหรือฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนรวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการบัญชีในเรื่องการประมาณการ การตั้งบัญชีคงค้าง และการตั้งสำรองต่างๆ มีประสบการณ์เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นอย่างดี

(2.2) บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตามข้อกำหนดของ SOX มาตรา 301 ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees) ของบริษัทจดทะเบียน มีหน้าที่แต่งตั้งผู้สอบบัญชี กำหนดค่าตอบแทนและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนที่ปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีให้กับบริษัทจดทะเบียน รับผิดชอบในการอนุมัติงานบริการทุกอย่างที่สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนเสนอให้กับบริษัท รวมทั้งหาทางออกในกรณีที่เกิดข้อขัดแย้งระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน ดังนั้นหากผู้สอบบัญชีมีประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับการสอบบัญชีหรือหลักการบัญชี คณะกรรมการตรวจสอบก็จะต้องสามารถอธิบายเหตุการณ์ดังกล่าวเพื่อจัดปัญหาประเด็นข้อสงสัยให้หมดไปได้ ซึ่งจากการที่ SOX กำหนดให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้สอบบัญชี จึงทำให้คณะกรรมการตรวจสอบได้ทราบถึงขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบและผลการตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถกำกับดูแลการจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้ ดังนั้นตามกฎหมายฉบับนี้คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีบทบาทสำคัญในการติดต่อประสานงานระหว่างผู้สอบบัญชีกับผู้บริหารที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานทางการเงิน

(3) ข้อกำหนดอื่นๆ

SOX เปิดโอกาสให้พนักงานของบริษัทสามารถรายงานข้อสงสัยเกี่ยวกับความไม่ชอบมาพากลหรือการปฏิบัติอันมิชอบที่เป็นการฝ่าฝืนประมวลจรรยาบรรณ อีกทั้งยังกำหนดให้ประมวลจรรยาบรรณของบริษัทต้องระบุถึงวิธีการที่พนักงานของบริษัทจะรายงานข้อสงสัยไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีเหมาะสมซึ่งเรียกว่า “เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ” ได้ โดยเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึงตัวผู้บริหารระดับสูงหรือ

คณะกรรมการของบริษัทได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พนักงานที่เป็นผู้ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสสามารถติดตามความคืบหน้าของข้อร้องเรียนดังกล่าวและยังได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอีกด้วย

2.2.3 การจัดทำรายงานและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

(1) การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (Periodic Reports)

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในรายงานประจำปี (Periodic Reports) ตามข้อกำหนดของ SOX มาตรา 401 กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนกับคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) จะต้องเปิดเผยรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีผลต่อความเข้าใจของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งนี้รายงานทางการเงินดังกล่าวประกอบด้วยงบการเงินทั้งที่เป็นงบการเงินระหว่างกาลและงบการเงินประจำปี รวมถึงรายงานอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องผ่านการปรับปรุงรายการที่มีสาระสำคัญอย่างถูกต้องตามที่สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนได้เสนอ เพื่อให้งบการเงินเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ยกตัวอย่าง เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการนอกงบดุล (Off-Balance Sheet Transaction) ที่มีสาระสำคัญทั้งหมด ภาระหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความสัมพันธ์อื่นๆ ระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับบริษัทอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาจัดหางบการเงินรวม หรือความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับบุคคลอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน สภาพคล่อง รายจ่ายฝ่ายทุน แหล่งเงินทุน หรือส่วนประกอบสำคัญอื่นๆ ในรายได้และค่าใช้จ่ายของบริษัทจดทะเบียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับรายการนอกงบดุล (Off-Balance Sheet Transaction) เพื่อให้การรายงานเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลเป็นไปตามมาตรา 401 ของ SOX โดยได้กำหนดเป็น Final Rule เรื่อง Disclosure in Management's Discussion and Analysis about Off-Balance Sheet Arrangement and Aggregate Contractual Obligations ซึ่งกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนอธิบายเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลเป็นรายการแยกต่างหากภายใต้หัวข้อ “คำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ” (Management's Discussion and Analysis: MD&A)

Final Rule ดังกล่าวได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลไว้ว่าให้หมายความถึง การจัดทำธุรกรรมนอกงบการเงิน (Off-Balance Sheet Transactions) ของบริษัทจดทะเบียน หรือความเสี่ยงจากการประสพภาวะขาดทุนที่อาจเกิดขึ้น โดยที่ผลจากการทำธุรกรรมดังกล่าวไม่น่าปรากฏให้เห็นในงบดุลของบริษัทจดทะเบียน นอกจากนี้รายการนอกงบดุลยัง

หมายความรวมถึง ภาระหนี้สินจากการทำสัญญากับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน แต่ไม่นำมารวมจัดทำงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- ภาระผูกพันอื่นๆ ภายใต้สัญญาค้ำประกัน (Guarantee Contracts)
- เงินประกัน (Retain) หรือดอกเบี้ยที่อาจเกิดขึ้นสำหรับสินทรัพย์ที่โอนให้กับหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ได้นำมาจัดทำงบการเงินรวมหรือรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
- ภาระผูกพันที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญาอนุพันธ์
- ภาระผูกพันจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของบริษัทจดทะเบียน จากการที่หน่วยงานอื่นซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในงบการเงินทำการจัดหาเงินทุน หนี้สิน หรือให้การสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงทางการตลาดแก่บริษัทจดทะเบียน การทำสัญญาเช่าระยะยาว การป้องกันความเสี่ยงหรือการจัดหาบริการเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาให้กับบริษัทจดทะเบียน

หลักการเปิดเผยข้อมูลตาม Final Rule ดังกล่าวกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลโดยอธิบายและแยกประเภทรายการเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นต่อความเข้าใจได้ สำหรับรายการนอกงบดุลและผลกระทบที่มีสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของบริษัท รายได้และค่าใช้จ่าย ตลอดจนผลการดำเนินงาน หนี้สิน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนและกิจกรรมการลงทุนของบริษัท รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมซึ่งบริษัทจดทะเบียนเชื่อว่าจำเป็นต่อความเข้าใจเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลและผลกระทบที่มีสาระสำคัญ ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลโดยทั่วไปจะเปิดเผยเฉพาะรายการที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน แต่อาจมีการเปิดเผยรายการที่เกิดขึ้นในงวดก่อนประกอบด้วยหากการนั้นจะช่วยให้สามารถเข้าใจรายการที่เกิดขึ้นในงวดปัจจุบัน ได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนควรเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ลงทุนทราบโดยชัดเจนถึงขนาดของกิจกรรมอันก่อให้เกิดรายการนอกงบดุลจากการทำธุรกรรมของบริษัท รวมทั้งผลกระทบที่มีสาระสำคัญและสถานการณ์แวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้เกิดหนี้สินหรือภาระผูกพันในอนาคต การเปิดเผยข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อความเข้าใจของผู้ลงทุนที่ต้องการเปิดเผยมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

- จำนวนรายได้ ค่าใช้จ่ายและกระแสเงินสดของบริษัทจดทะเบียนที่เกิดขึ้นจากรายการดังกล่าว
- ลักษณะรายการและจำนวนรวมของดอกเบี้ยที่ตั้งพัก (Interests Retained) การออกหลักทรัพย์ และหนี้สินที่เกิดโดยบริษัทจดทะเบียนในอันที่เกี่ยวกับสัญญาผูกมัดต่างๆ และ
- ลักษณะรายการและจำนวนรวมของภาระผูกพันหรือภาระหนี้สินของบริษัทจดทะเบียนที่เกิดขึ้นจากรายการดังกล่าวหรือมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น

โดย SOX กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการนอกงบดุล ในรูปแบบตารางจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระอันเนื่องมาจากการทำสัญญา (Tabular Disclosure of Contractual Obligations) ซึ่งรูปแบบของตารางดังกล่าวได้แยกแยะเป็นภาระหนี้สินจากการทำสัญญา (Contractual Obligations) และวันที่ครบกำหนดชำระหนี้สิน ทั้งนี้ภาระหนี้สินจากการทำสัญญาอาจประกอบด้วยรายการต่อไปนี้

- หนี้สินระยะยาว (Long-Term Debt)
- ภาระผูกพันจากสัญญาเช่าระยะยาว (Capital Lease Obligations)
- สัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Leases)
- ภาระผูกพันจากการซื้อสินค้า (Purchase Obligations)
- หนี้สินระยะยาวอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อบดุลของบริษัทจดทะเบียนตาม

มาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปของสหรัฐอเมริกา (Other Long-Term Liabilities Reflected on the Registrant's Balance Sheet under GAAP)

อย่างไรก็ตาม SOX ได้ให้ความยืดหยุ่นกับบริษัทจดทะเบียนในการนำเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับรายการนอกงบดุลดังกล่าว โดยยอมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยรายการประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ข้างต้นตามความเหมาะสมกับธุรกิจ นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่ออธิบายถึงเนื้อหาของรายการดังกล่าวและข้อมูลที่ทำเป็นต่อความเข้าใจของผู้ใช้งบการเงิน รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่มีนัยสำคัญแต่ไม่ได้เปิดเผยไว้ที่อื่นในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ และหนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้นนับตั้งแต่สิ้นงวดบัญชีล่าสุด หรือข้อเท็จจริงที่กิจการได้ใช้นโยบายการบัญชีและวิธีการคำนวณในรายงานทางการเงิน เป็นต้น โดยให้เปิดเผยถึงลักษณะและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนั้น

(2) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประมาณการทางการเงิน

SOX มาตรา 401 ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำประมาณการทางการเงิน ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำประมาณการทางการเงินไว้ว่าจะต้องไม่แสดงข้อมูลอันเป็นเท็จ ไม่มีการปกปิดข้อมูลที่มีสาระสำคัญซึ่งจำเป็นสำหรับการจัดทำประมาณการทางการเงิน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ เพื่ออธิบายเหตุผลของความแตกต่างด้านฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

(3) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน

SOX กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในเสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) เป็นประจำทุกปี รวมทั้งรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายใน และการไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่จัดให้มีขึ้นภายในบริษัท โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปีและต้องผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีเพื่อรับรองความถูกต้องด้วย

ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้กำหนด Final Rule เรื่อง Management's Reports on Internal Control over Financial Reporting and Certification of Disclosure in Exchange Act Periodic Reports. ซึ่งได้ให้ความชัดเจนในเรื่องการรายงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของผู้บริหาร โดยกำหนดให้รายงานดังต่อไปนี้รวมอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนด้วย

- รายงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้บริหารในการจัดให้มีและดำรงไว้ซึ่งระบบการควบคุมภายในที่เพียงพอสำหรับรายงานทางการเงินของบริษัท
- รายงานเกี่ยวกับกรอบที่ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการประเมินความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียนในการจัดทำรายงานทางการเงิน
- รายงานผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียนในการจัดทำรายการทางการเงินสำหรับปีปัจจุบันซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร การประเมินดังกล่าวควรรวมไปถึงจุดอ่อนที่มีสาระสำคัญของระบบการควบคุมภายในดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารไม่ควรลงความเห็นว่าระบบการควบคุมภายในของบริษัทมีประสิทธิภาพหากพบว่า ระบบการควบคุมภายในของบริษัทเกิดจุดอ่อน

- รายงานผลการตรวจสอบรายงานทางการเงินซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียน โดยสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียน

สำหรับรายงานรายไตรมาสคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีรายงานผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัทรวมอยู่ด้วย เนื่องจากเห็นว่าระบบการควบคุมสำหรับการปฏิบัติงานในบางระบบจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ใช่เพียงแต่ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง อีกทั้งยังเชื่อว่าในบางบริษัทน่าจะมีการออกแบบระบบการควบคุมภายในที่มีความยืดหยุ่นตามสภาพแวดล้อมของบริษัท ดังนั้นผู้บริหารจึงควรทำการประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัทครอบคลุมช่วงเวลาที่เพียงพอต่อการตัดสินใจว่าระบบการควบคุมภายในดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งนั่นก็คือสำหรับงวดระยะเวลาบัญชีของบริษัทนั่นเอง

(4) การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการถือหลักทรัพย์ของผู้บริหาร

SOX มาตรา 403 กำหนดให้คณะกรรมการ พนักงาน และผู้ถือหุ้นทุกคนที่มีการถือหุ้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในบริษัทจดทะเบียนมากกว่าร้อยละ 10 ของหุ้นทุนแต่ละชนิด จะต้องรายงานการถือหุ้นต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ทั้งนี้การรายงานการถือหุ้นจะต้องรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนดกล่าวคือ ภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้เป็นผู้ถือหุ้น กรรมการหรือเจ้าพนักงานหรือ ณ วันที่มีการจดทะเบียนการถือหุ้นนั้นๆ กับตลาดหลักทรัพย์

(5) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหาร

SOX มาตรา 406 กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหารอาวุโสด้านการเงิน ซึ่งรวมถึงหัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี รวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้หากไม่มีหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณดังกล่าวจะต้องอธิบายเหตุผลด้วยว่าเป็นเพราะสาเหตุใด ซึ่งหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหารควรประกาศให้แก่สาธารณะชนรับทราบโดยรวมอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัท หรือผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัทจดทะเบียน โดยเปิดเผยชื่อเว็บไซต์ (Internet Address) รวมอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัทที่นำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ด้วย นอกจากนี้อาจมีการเปิดเผยโดยรวมอยู่ในรายงานประจำปีของบริษัทตามที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) มอบหมายให้จัดเตรียมเพื่อเสนอต่อกลุ่มบุคคลอื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด

สำหรับกรณีที่บริษัทมีการเปลี่ยนแปลงหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหารหรือละเว้นการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณดังกล่าว บริษัทจดทะเบียนจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้แบบฟอร์ม 8-K หรือเปิดเผยผ่านทางเว็บไซต์ของบริษัท ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้ทำการปรับปรุง Regulation S-X ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำสั่งและแบบฟอร์มที่แสดงในรายงานการเงิน โดยได้เพิ่มรายการในแบบฟอร์ม 8-K จำนวน 2 รายการดังนี้

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณของผู้บริหารที่นำมาปรับใช้กับผู้บริหารอาวุโสด้านการเงิน ซึ่งรวมถึงหัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี ตลอดจนผู้ทำหน้าที่ในลักษณะคล้ายคลึงกัน

- ลักษณะการละเว้นการปฏิบัติ ชื่อของบุคคลของบริษัทจดทะเบียนที่ยอมให้มีการละเว้นการปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณ รวมทั้งวันที่ที่มีการละเว้นการปฏิบัติตามดังกล่าว

(6) การเปิดเผยข้อมูลของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน

SOX ในมาตรา 407 กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลในรายงานที่นำเสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ว่า บริษัทมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงินอย่างน้อยที่สุดจำนวน 1 คนหรือไม่ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวควรระบุชื่อของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน พร้อมทั้งระบุว่า คณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าวเป็นอิสระจากคณะกรรมการบริหารหรือไม่ ทั้งนี้หากบริษัทไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงินควรชี้แจงเหตุผลประกอบด้วย

(7) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าบริการทางวิชาชีพ

สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าบริการทางวิชาชีพ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้กำหนด Final Rule เรื่อง Strengthening the Commission's Requirements Regarding Auditor Independence กำหนดให้บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับค่าบริการทางวิชาชีพ โดยเปิดเผยข้อมูลสำหรับค่าบริการทางวิชาชีพที่จ่ายให้กับสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

- งานตรวจสอบบัญชี (Audit)
- งานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชี (Audit-Related)
- งานด้านภาษี (Tax)
- งานด้านอื่นๆ (All Other)

ทั้งนี้ค่าบริการที่เปิดเผย จะต้องประกอบด้วยค่าบริการสำหรับ 2 รอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา นอกจากนี้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จะต้องอธิบายเกี่ยวกับปริมาณ หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ชนิดของบริการที่จัดหาภายใต้บริการแต่ละประเภท ตลอดจนสัดส่วนของค่าบริการแต่ละประเภทด้วย โดยเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ไว้ในหนังสือมอบฉันทะของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ (Annual Proxy) หรือข้อมูลทางการเงิน (Information Statement)

2.2.4 ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

(1) มาตรฐานการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

SOX มาตรา 203 ได้กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนหุ้นส่วนผู้สอบบัญชี (Audit Partner Rotation) ที่ทำการสอบทานหรือตรวจสอบบัญชีของบริษัท ทั้งนี้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบต่อการตรวจสอบบัญชีของลูกค้ารายนั้น รวมถึงผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบต่อการกลั่นกรองงานและสอบ

ทานรายงานของผู้สอบบัญชีทุกๆ 5 ปี ทั้งนี้ SOX ได้ระบุขอบเขตของการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้เป็นหุ้นส่วนไว้ให้รวมถึง

- หัวหน้าหุ้นส่วนผู้สอบบัญชี (Lead Audit Partner)
- ผู้สอบบัญชีร่วม (Concurring Partner)
- ผู้เป็นหุ้นส่วนในการให้บริการลูกค้า (Client Service Partner) ซึ่งได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนที่คอยติดต่อประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารกับคณะกรรมการตรวจสอบ
- ผู้เป็นหุ้นส่วน ยกเว้นหุ้นส่วนผู้สอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialty Partners) ที่ให้บริการเป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมงหรือมากกว่านี้สำหรับการตรวจสอบบัญชี การสอบทาน และบริการพิสูจน์ความเป็นจริงกับบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์
- หัวหน้าผู้เป็นหุ้นส่วนการตรวจสอบของบริษัทย่อยที่สำคัญ ซึ่งมีสินทรัพย์หรือรายได้รวมกัน 20% ของสินทรัพย์หรือรายได้เมื่อนำมาจัดทำงบการเงินรวมกับบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์

ทั้งนี้ การสับเปลี่ยนหมุนเวียนดังกล่าวยังคงครอบคลุมไปถึงหุ้นส่วนผู้สอบบัญชีตามสัญญาว่าจ้างที่ให้บริการพิสูจน์ความเป็นจริงเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของบริษัทตามข้อกำหนดของ SOX ในมาตรา 404 ด้วย

สำหรับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับที่ 2 (Auditing Standard No. 2: An Audit of Internal Control over Financial Reporting Performed in Conjunction with an Audit of Financial Statements) ซึ่งกำหนดให้รายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีต้องอธิบายขอบเขตของการตรวจสอบระบบการควบคุมภายในและปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในสำหรับรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 404 โดยมีส่วนประกอบดังนี้

- ชื่อรายงานการตรวจสอบซึ่งต้องมีคำว่า “Independent” รวมอยู่ด้วย
- การแสดงความเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของบริษัทสำหรับการจัดทำรายงานทางการเงินภายใต้หลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับ ยกตัวอย่างเช่น Internal Control-Integrated Framework ซึ่งกำหนดโดย Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)
- แสดงชื่อหัวข้อของรายงานที่จัดทำขึ้น โดยผู้บริหาร (ผู้สอบบัญชีควรใช้คำอธิบายเช่นเดียวกับที่ผู้บริหารได้รายงานไว้ในรายงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของบริษัท)

- การประเมินความรับผิดชอบของผู้บริหาร
- รายงานความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีในการแสดงความเห็นจากการประเมินและแสดงความเห็นต่อระบบการควบคุมภายในของบริษัทจากผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี
- คำจำกัดความของคำว่าระบบการควบคุมภายในสำหรับการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัท (Internal Control over Financial Reporting)
- รายงานที่แสดงว่าผู้สอบได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB)
- ถ้อยคำที่แสดงมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบของคณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) ที่กำหนดให้ผู้สอบบัญชีถือปฏิบัติ
- ถ้อยคำที่แสดงถึงความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในของบริษัท การประเมินผลของระบบการควบคุมภายในของผู้บริหาร การทดสอบและประเมินผลการออกแบบและปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน รวมทั้งการปฏิบัติอื่นที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่าจำเป็นต่อการแสดงความเห็นภายใต้สภาพแวดล้อมต่างๆ
- ถ้อยคำที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้สอบบัญชีได้ชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจในหลักเกณฑ์สำหรับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี
- ถ้อยคำที่แสดงเหตุการณ์อันเนื่องมาจากข้อจำกัดสืบเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลให้รายงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในไม่สามารถป้องกันการก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
- ความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีต่อผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของบริษัท
- ความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีต่อการบำรุงรักษาระบบการควบคุมภายในรวมทั้งความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน
- รายมือชื่อของผู้สอบบัญชี
- ชื่อเมืองที่ออกรายงานของผู้สอบบัญชี
- วันที่ออกรายงานของผู้สอบบัญชี

(2) ความเป็นอิสระ และจริยธรรมของผู้สอบบัญชี

SOX ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี (Auditor Independence) โดยในมาตรา 201 กำหนดห้ามมิให้สำนักงานสอบบัญชีรับงานที่ถือว่า มีผลประโยชน์ทับซ้อน อันเนื่องมาจากการให้บริการอื่นๆ ในบริษัทที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบ

บัญชีอยู่ ซึ่งอาจทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างอิสระและขาดความเป็นกลาง ทั้งนี้ SOX ได้กำหนดห้ามไม่ให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนให้บริการจำนวน 9 บริการดังต่อไปนี้

- การจัดทำบัญชีหรืองานบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกรายการบัญชีหรืองบการเงินของลูกค้าที่กิจการรับสอบบัญชีให้
- การออกแบบระบบข้อมูลทางการเงินและการนำมาปฏิบัติ
- การประเมินราคาทรัพย์สินหรือการประเมินมูลค่าของกิจการ
- การคำนวณคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial Services)
- การให้บริการตรวจสอบภายใน
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- การเป็นนายหน้า หรือที่ปรึกษาการลงทุน หรือบริการธนาคารการลงทุน (Investment Banking Service)
- การให้บริการที่ปรึกษาด้านกฎหมาย และบริการผู้เชี่ยวชาญที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชี และ
- การบริการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำกับดูแลด้านบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด (PCAOB) กำหนดโดยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม SOX อนุญาตให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถให้บริการอื่นนอกเหนือจากงานด้านการตรวจสอบบัญชี ซึ่งเป็นงานบริการที่สำนักงานสอบบัญชีไม่สามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้ตามข้อกำหนดของ SOX โดยที่คณะกรรมการของบริษัทสามารถขออนุญาตให้มีบริการเหล่านี้ได้ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) และงานบริการดังกล่าวต้องเป็นงานบริการที่ไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย ทั้งนี้หากงานบริการดังกล่าวได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) แล้ว คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานทางการเงินของบริษัทด้วย

ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้กำหนดข้อควรพิจารณาสำหรับการยอมรับบริการอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานด้านการตรวจสอบบัญชีให้รวมอยู่ในสัญญาว่าจ้างการสอบบัญชี จะต้องผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- สัญญาว่าจ้างดังกล่าวต้องผ่านการอนุมัติโดยคณะกรรมการตรวจสอบ และ
- สัญญาว่าจ้างต้องเข้าสู่ขั้นตอนของการให้ความเห็นชอบเบื้องต้น (Pre-Approval) สำหรับนโยบายและวิธีการดำเนินงาน

ส่วนบริการด้านภาษีอากร SOX กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีในประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) และต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานทางการเงินที่เสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ด้วย ส่วนสำนักงานสอบบัญชีในต่างประเทศให้เป็นไปตามการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในแต่ละประเทศนั้น

นอกจากนี้ SOX ให้ความสำคัญกับการจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflicts of Interest) ซึ่งตามมาตรา 206 กำหนดห้ามไม่ให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนรับงานตรวจสอบบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งก่อนการรับงานตรวจสอบบัญชีมีพนักงานระดับสูงของบริษัทไปมีส่วนร่วมในทีมตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัทในรอบระยะเวลา 1 ปีก่อนการเริ่มงานการตรวจสอบ (Cooling-Off Period) รวมทั้งกำหนดให้ผู้สอบบัญชีและหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้องไม่มีส่วนได้เสียทางการเงินทั้งทางตรงและทางอ้อมในกิจการที่ตรวจสอบ

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับคณะกรรมการตรวจสอบ

SOX กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการควบคุมดูแลผู้สอบบัญชีโดยตรง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การยอมรับเบื้องต้นเกี่ยวกับบริการทั้งหมดของผู้สอบบัญชีที่เสนอให้กับบริษัทจดทะเบียน รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้สอบบัญชี รวมทั้งกำหนดอัตราค่าตอบแทนและอนุมัติแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ทั้งนี้รายงานผลการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีจะต้องรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบ โดยตรงมิใช่รายงานต่อฝ่ายบริหาร

สำหรับ SOX มาตรา 204 กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนจะต้องรายงานเรื่องสำคัญต่อคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ได้ปรับปรุง Regulation S-X เพื่อให้สำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียนที่ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนได้รายงานข้อมูลดังต่อไปนี้ต่อคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท กล่าวคือ

- นโยบายและวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่สำคัญ
- ทางเลือกในการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปตามที่ได้หารือกับผู้บริหารของลูกค้า ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปฏิบัติทางการบัญชีในทัศนะของสำนักงานสอบบัญชีจดทะเบียน และ

- การติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารของบริษัทที่เป็นลายลักษณ์อักษรเช่น รายงานเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน (Management Letter) และตารางสรุปรายการที่ไม่ได้ปรับปรุงในงบการเงิน (Schedule of Unadjusted Differences) ซึ่งเป็นการสรุปรายการที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่าไม่มีสาระสำคัญต่องบการเงินจึงไม่ปรับปรุงเข้างบการเงินของลูกค้านี้ซึ่งเป็นข้อผิดพลาดที่ยอมรับได้

ทั้งนี้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับคณะกรรมการตรวจสอบในรายงานประจำปีของบริษัทอาทิเช่น แบบฟอร์ม 10-K และแบบฟอร์ม 20-F ที่เสนอต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ถึงแม้ว่าผลของการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้สอบบัญชีจะเกิดขึ้นไม่บ่อยในแต่ละรอบระยะเวลาการบัญชี แต่คณะกรรมการตรวจสอบและผู้สอบบัญชีควรมีการพบปะกันระหว่างปีอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยหลักการทันต่อเวลา (Real-Time Basis) และเปิดเผยรายละเอียดการติดต่อประสานงานนี้ผ่านระบบ Filing Registration และรายงานตามรอบระยะเวลา (Periodic Reports) หรือรายงานสำคัญตามเหตุการณ์ (Current Reports) อื่นๆ เมื่อรายงานดังกล่าวได้รวมรายงานผู้สอบบัญชี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved